

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 33. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1048 AUGUSZTUS 12.
5708 Av 7.

A gonosz propaganda által elhintett gyűlölet újból szégyenteljes, aljas cselekményeket idéz elő

— állapította meg a fribourgi konferencia

A fribourgi konferencia, amelyen a Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsa a felekezeti béke hatékonyabb biztosításáról és az antiszemitizmus elleni küzdelem eredményesebb eszközeiről tárgyalt, tanácskozásai végén — mint már röviden megírjuk — elhatározta, hogy fel-

szólítást intéz az Amszterdamban összeülő ökumenikus egyházi konferenciához.

Most ismertetjük e felszólítást, amely szintén mutatja, hogy a Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsa rendkívüli komolysággal és felelősségérzettel fogta fel tevékenységét.

„Mintán tehetetlenül néztük a lezajlott tragikus esztendőben az antiszemitizmus példa nélküli kirobbanását és a zsidók millióinak üldözését, vagy kivégzését, fájdalommal állapítjuk meg, hogy a gonosz propaganda által elhintett gyűlölet, amelyet a politikai és gazdasági nehézségek csak lélesztenek, újból működni kezd és szégyenteljes, aljas cselekményeket idéz elő.

Mivel sürgős cselekvésre van szükség és egyesíteniünk kell minden emberi erőt, elsősorban az egyházak erejét, az amszterdami ökumenikus egyházi konferenciához fordulunk és kérjük az ott képviselt egyházakat, hogy minden tekintéllyükkel hassanak oda országaikban, hogy az antiszemitizmus, amely néhol súlyos tünetekben jelentkezik, ne terjedjen tovább.

Kérjük az amszterdami konferenciát, hogy találja meg azokat a hatékony gyakorlati eszközöket, amelyekkel helyrehozhatja oly sok keresztény megméltalmazott lelkét és érvényesítheti azokat a tradíciókat, amelyek megfelelnek az evangélium szellemének. Ezek a tradíciók nem tűrhetik az antiszemitizmust.

Biztosíthatjuk az amszterdami konferenciát, hogy minden támogatást megadunk az olyan akciónak, amely eredmé-

nyesnek mutatkozhat a kereszténységünkre szomorú árnyéket vető jelenségek leküzdésére.”

A fribourgi konferencia | tos határozatot hozott a seel-
vallási bizottsága is több fbu- | lisbergi „tiz pont” kapcsán:

Sürgette, hogy a seelisbergi „tiz pontot”, amely a felekezeti béke biztosítására vonatkozik, minél többször terjesszék rádióan is.

Sürgette, hogy szaporítsák a vallási tekintélyeknél esz-
közlendő intervenciókat a seelisbergi „tiz pont” terjesztésére.

Megállapította, hogy szükség van az antiszemita kiadványok szigorú ellenőrzésére. Ez vonatkozik az iskolakönyvekre, katekizmusokra, imakönyvekre és más olyan művekre is, amelyekben esetleg antiszemita anyag található. Az iskolákban fel kell világosítani a diákokat az antiszemitizmus hazugságairól. Mindenütt, ahol felvilágosítás szükséges, meg kell adni ezt a felvilágosítást.

Fel kell hívni a különböző felekezetek képviselőit, hogy találják meg azokat az erkölcsi elemeket, amelyek minden vallásban közősek és amelyeknek elterjesztésével a maximumra lehet fokozni a pozitív testvériség hirdetését.

A vallási bizottságban a | érdekes nyilatkozatot tettek
keresztény tagok rendkívül | Palesztináról.

„Mélyen megrendülve szemléljük a szentföldi háborút és véréngzéseket és komolyan óhajljuk, imádkozunk is érte, hogy Palesztinában a béke helyreálljon, olyan béke legyen, amely az igazságon alapszik, az emberileg lehetséges legnagyobb igazságon, módot adva minden vallási és etnikai közösség aspirációjának érvényesülésére. Olyan békét szeret-

Ara 1.40 forint

nénk, amely biztosítandó, hogy a zsidók, keresztények és muzlimok a legnagyobb harmóniában éljenek együtt.

Nem akarunk a kérdés politikai részébe avatkozni és Izrael államának politikai problémáit nem is érintjük, de megállapítjuk, hogy keresztény lelkiismeretünk szerint semmiféle olyan teológiai ok, vagy bibliai tanítás nincsen, amely arra indítaná a keresztényeket, hogy negatív álláspontra helyezkedjenek a palesztinai Zsidó Állam létesítésével szemben.

A vallási bizottság zsidó tagjai erre ugyancsak deklarációt tettek, melyben leszögezték, hogy nagy megatartással hallották a bizottság keresztény tagjainak nyilatkozatát. A zsidóság is azt kívánja, hogy olyan béke legyen a Szentföldön, amely biztosítja az ott élő vallási közösségek mind-egyikének együttműködését.

Beszélgetés dr. Herskovits Fábiánnal a fribourgi konferencia eredményeiről

Dr. Herskovits Fábián pesti rabbi hazatért svájci útjáról. Mint ismeretes, magyar részről ő és dr. Pákozdy László debreceni egyetemi tanár vettek részt a fribourgi konferencián. Az „Uj Élet” a lehetőséghez képest részletesen beszámolt a konferencián történtekről, a most kérdést intézett dr. Herskovits Fábiánhoz, hogy összefoglalóan ismertesse a konferencián szerzett tapasztalatait.

— A fribourgi konferencia véget ért. A Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsának mozgalma helyi jószándéku nemesis kísérletekből indult el és

most Fribourghban nagy nemzetközi szervezetté alakult, amely a világ minden nemesis és igazán emberi szándéku egyházi és világi értékeit maga köré gyűjt.

— A konferencia ezáltal nem csupán a zsidó problémával foglalkozott, hanem általában a vallási, elsősorban a protestáns kisebbségek helyzetével is. A világ lelkiismeretében mind erősebben érvényesül az a meggyőződés, hogy a vallásgyűlölet csak a multban, az elmúlt kétezer évben tapasztalt politikai és társadalmi kiszolgáltatottsága miatt érvényesült elsősorban a zsidóság terhére.

Izrael Állam megalakulása és elővendő megerősödése komolyan előtérbe helyezi a különböző országok, vallási kisebbségek veszedelmesen súlyosbodó problémáját. — Természetesen még mindig a zsidó tömegek mindegyikének létét az antiszemitizmus véres gyűlölete elsősorban veszélyezteti.

Megrendítő volt a lengyelországi és a németországi kapcsolatokról szóló beszámoló.

— A kelet-európai országokból Lengyelország és Magyarország delegátusai vettek részt és az egész világon erősödő antiszemitizmust jelentő referátumokból kiválóan, hogy

míg a kelet-európai népi, demokratikus kormányzatok minden erejükkel az antiszemitizmus ellen küzdenek, addig a nyugati demokráciák egyes tényezői és kormányai felelőtlen politikai ténykedéssel a fasizmus erőit támogatják titkon, vagy nyíltan és így saját maguk dezavualják a saját országuk törvénykönyvében hirdetett demokratikus eszméket.

A referátumok hangja igen jellemző volt. A zsidó delegátusok referátuma általában rendkívül súlyosnak minősítette a helyzetet. A nemzetközi referátumok általában enyhének ítélték az antiszemitizmus erejét. A kialakult vita során rámutattam arra, hogy mi, akik nagyon súlyosnak látjuk a helyzetet, nem vádolunk senkit, tehát senkinek nem kell védekezni.

Mi lennénk a legboldogabbak, ha azoknak lenne igazuk, akik enyhén ítélik meg a vallásgyűlölet problémáját. Sajnos azonban a tények mást mutatnak.

A multa vonatkozóan hallottuk említeni Faulhaber bíboros és másoknak a nevét. Ez igaz.

Ezzel szemben a másik oldalon hatmillió zsidó szörnyű pusztulását láttuk.

Ma is vannak Faulhaberrek, de a gyakorlatban a társadalmi életben az antiszemitizmus és általában a gyűlölet szinte erősebb, mint volt a negyvenéves időkben. Mi, „pesszimisták”,

ezen a nemzetközi nagyszerű fórumon keresztül segítséget kérünk a világ humánus szellemétől és egyházaitól, a létükben fenyegetett százezrek és milliók számára és kérjük az „optimistákat”, hogy cselekedjenek és ítélkezzenek „elővigyázatosságból” úgy mintha ők is súlyosnak látnák a helyzetet.

— A magyarországi és általában a kelet-európai államok vallásszabadságával kapcsolatban érvényesülő hazug propaganda leküzdésére a magyar delegáció tagjaként résztvevő dr. Pákozdy László debreceni egyetemi tanár nagyszabású referátumot terjesztett a konferencia elé,

amelynek objektív, tudományos hangja a történelmi adatok cáfolhatatlan erejével és a tények világos ismertetésével nagymértékben járult hozzá a világ minden részéről összegyűlt kiválóságok előtt ahhoz, hogy

a Magyarországról terjesztett hazug hírek megfelelő értékelésben részesüljenek.

Ugyanebből a szempontból, mint a magyar delegáció tagjai, a kongresszus központi elnökségének pro memoriat adtak át írásban, amely ismertetette a magyarországi mozgalom helyzetét és felhívta a központi elnökség figyelmét arra, hogy az ilyen hamis híreknek elfogadása és tovább terjesztése csak árthat annak a teljes vallásszabadságnak,

amelyet a demokratikus magyar kormányzat a törvényekben és a gyakorlatban biztosított a nyugati demokráciával messze túlhaladó mértékben minden vallás számára.

Nagyon üdvös lenne — fejtegettük továbbá előterjesztésünkben — ha a Nemzetközi Tanács vezetései tagjai minél gyakrabban látogatnának el hozzánk és személyesen győződne meg a valóságról. Erre vonatkozó határozott ígéretet is kaptunk.

— A Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsának az az eddig nélkülözött óriási jelentősége, hogy

fórumot teremtetett, amelyben az egész világ hallatára és legilletékesebbek jelenlétében elmondható minden probléma és nehézség és ezekkel kapcsolatban a demokrácia szellemében történő megbeszélések és viták alapján formálódik meg a jövő követendő útja.

— A Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsa jövő munkája elé csak a legnagyobb bizakodással és optimizmussal tekinthetünk. Mind nagyobb számban kapcsolódnak elbe a

munkába az emberiség és a vallások nagy szellemi és jelentős kulturális és vallásos intézményei. A kezdeti nehézségek elsősorban formai, politikai jellegűek és bizonyos helytelenű és károsan kialakult tradíció merevségén alapulnak. Ezek mögött a szempontok mögött is azonban biztatóan és örövendően érezhető volt az igaz emberi eszmék, így a humanum hangjának és fényének ellenállhatatlan erősödése.

— A fribourgi katolikus egyetem látta a konferenciát vendégül és valóban csak a legnagyobb hálaival és megatartással gondolhatunk arra a készségre és szeretetre, amely a vendéglátók részéről a delegátusok tagjait körülvette. Ezt a kellemes érzést az a különös jelenség sem tudta lerontani, hogy a vendéglátó katolikus Fribourg püspökét egyetlenegyszer sem láthattuk a konferencia folyamán.

ÓVÁS!

Olyan hír érkezett be hozzánk, amely szerint vidéken (Dunántúlon), a Pesti Izraelita Hitközség Segítő Bizottsága nevében, két 40 év körüli férfi a Hagana részére pénz és gyógyszer gyűjt. A gyűjtőívén állítólag dr. Benedek Lászlónak, a Zsidókórház igazgatójának neve szerepel. Megállapítjuk, hogy a Pesti Izraelita Hitközségnek ilyen elnevezésű szerve nincs, senkit semmiféle fel nem hatalmazott, dr. Benedek László nevének szerepeltetése is visszaélés, mert semmiféle ilyen gyűjtőívre névalírással nem adta. Ha ilyen gyűjtőívvvel bárki is jelentkeznék, adják át a hatóságoknak.

AZ ENCSI IZR. HITKÖZSÉG felhívja mindazon hitvestvérek figyelmét,

ahogy az Ence és vidékéről deportált, illetve munkaszolgálatban mártírhaltalt halt hozzátartozóiknak nevével az emlékművön megörökíteni óhajtják, hogy azoknak nevéit és személyi adatait legkésőbb 1. évi augusztus 20-ig velünk közöljék.

ENLEKIBIZOTTSAG

Pesterzsébetről 1942 november 26-án vittek el fiatal, Dorn György

munkaszolgálatot. Kérve kérem, aki tud valamit Dornról, levélben az „Uj Élet” szerkesztőségébe, Dorn Béláné névre értesíteni szíveskedjék.

Operánál

diaklétnak azoba zongorahasználattal, esztendő előtársai kiadó. „Othon” jelkódú.

Pusztulásból – feltámadás

5708. Áv 9-re irta: Katona József

A zsidó nemzett lét siratására e hasábkokon tavaly ezt írtuk: „Hosszu aléltáság kezdődött Izráel történetében ezzel a nappal: szenvedés és megalázottság története, amelyben csak sirni tudunk, meg emlékezni. Megemlékeztünk a vértanúkról és sirattuk a Tóra pusztulását — a nép halálát soha nem mondotta ki ajkunk, nemzeti létünk pusztulásán reményt veszve soha nem zokogtunk.” Ezidén ehhez a hagyomány kijelentését fűzzük: „Aki méltóan meggyászolja Jeruzsálemet, érdemesek lesznek arra, hogy megláthassák dicsőségének örömfényét...”

Három hétig gyászol minden évben évszázadok óta a zsidóság Jeruzsálem ostromának „szorongásos időszakában”. Három hét után mélyseges gyász, fájdalom, sanyargató böjt szakad Izráelre — Áv hó 9-ével: Jeruzsálem pusztulásának, a zsidó nemzeti lét megszűnésének tragikus napjával. A hagyomány ötszörös sorscsapást köt ennek a napnak történetéhez is. Ekkor tudta meg az Egyiptomból kivetelt nemzedék, hogy a pusztában kell meghalnia, mert bűnös, erőtlén és szellemében romlott, ezért nem juthat el az Igéret Földjére. Ekkor pusztult el a történelem hagyománya szerint hetedfélszázados távolságban mindkét Szent Templom. Ekkor bukott el a zsidó nép dicsőséges szabadságharca, amelyben a Csillag Pár tartotta magasra a zászlót. Ekkor, e szerencsétlen nap azal pecsételte meg Jeruzsálem pusztulását, hogy ekével körülzártották a várost és a Szentély helyét feldúlták.

... Felverte a gaz, bogács és tövis a Szentély helyét. Rókkák tanyáztak az elvadult romok között. Kétségbeesés meg a nemlét iszonya hatalmasodott el azoknak a lelken, akik csak tájékkára vetődtek. Egy napon Rabbi Akiba járt arra két tanítványával. A Mester szóltanul lépegetett, tanítványai az irtózatot látványtól lesújtva lesték szavát, majd fájdalmasan zokogni kezdtek. A Mester arcán mosoly jelent meg. Megsimogatta és felemelte a le roskadt, siró ifjakat.

— Miért mosolyogsz, talán

örvendezel, Mester? — kérdezték tanítványai Rabbi Akibától.

— Azért mosolygok, — felelte — mert én látom, hogy a romok ujjaépülnek. Látom a Szentélyt régi fényében. Tudom, hogy jön egy nemzedék, amelyik nem sir majd, hanem erős lesz. Visszafoglalja a földet és felépíti a Várost.

*

Áv hó 9-én, ezévbén a gyász napján, az ujjászülető zsidó léleknek öröme is vegyül a történelmi fájdalomba. Az egész világon mindenütt, ahol e napon a történelmi komor bánat fellegekbe borítja a lelkeket, szívárványnak égi jele tör át a lélek felhőjén. A romoknak képe felett ujjáépített falaknak körvonala tűnik fel. Az elvadult föld lávolából dusan termő vidékek tájképe közeledik. A néptelen pusztaságok alattomos dúvada elvonul s bátran menetelő, hőselkü, munkáskezü nép hódítja vissza a megszépült, felvirágzott országot.

Áv hó 9-én, minden díszétől megfosztjuk templomainkat. Elsötétítjük Isten hajlékát és fekete gyász borul a szent Tórára. Leülünk a porba és Ciónnak pusztulásáról sir az ajkunk... Ánde most templomainkban megrezdülnek az oszlopok és kitáruhnak a boltozatok, mert új fényében még díszesebben magasodik felénk az ujjáépülő Szent Templom. Égi fények üzik el az imaházak

sötétjét és nagy, szent világosság terjed, árad körülöttünk. A Tórák égi diszei tisztán ragyognak, gyászkarpit helyett kék és fehér mezbe Isten ékesíti azokat. Izráel történelmi trónusra emelkedik, az Örökkévaló felemeli a porból népét és ez az örömmek a dala, a vidámság szimfóniája, az égi dicsőség himnusza zeng, zsolozsmázik, harsog az ajkakon.

Mind-mind a zsidók az egész világon arra gondolnak, Áv hó 9-ének éjszakáján arról álmodnak, hogy elmúlik a gyásznak napja, eltűnik a fájdalomnak emlékezése... Öröm és vidámság ünnepe lesz egyszer Jeruzsálem pusztulásának, a zsidó nemzeti lét megszűnésének tragikus napja...

*

„Aki méltóan meggyászolja Jeruzsálemet, érdemesek lesznek arra, hogy megláthassák dicsőségének örömfényét...” Áv 9. napján ez évben az engesztelés napjának bűnbánati szigorúságával böjtöt tartunk. Kezéljük az örömet, élvezetet, kényelmet és fényűzést. Halkan, tompított hangon imádkozunk. Csak akkor bug fel fájdalmasan hangunk, amikor Ción gyászának szomorú melódiáit zokogjuk el, de a remény dala is belecsendül a fájdalmas muzsikába és e nap hagyományos fohászával, amelylyel Izráel évszázadok óta alázatosan könyörög, így imádkozunk: „Küldj vigasz-

talást Örökkévaló Istenünk a Ción mászóloknak, akik siratják Jeruzsálemet... Te, ó, Örökkévaló, tűzben hagytad elhamvadni, — de egykoron — tűzben épited újra, amint irva van: Én leszek, ugymond az Ur, lángoló fal és öröm, dicsőség bennel Dicsértessél ó, Örökkévaló, aki megvigasztalja Ción és újra építi Jeruzsálemet!”

Egy olimpiai bajnok elfelejtett díszsírhelye

Weisz Richard, a kiváló birkózó, a legelső magyar olimpiai bajnokok közé tartozott. Életében hasábos cikkeket jelent meg róla a napilapokban. A sportújságok gyakran közölték fényképét s ha megjelent az utcán, színházban, vagy kávéházban, összesugárak háta mögött az emberek s nagy tisztelettel mutattak rá: ez Weisz Richard. A fehér ellenforradalom éveiben büszkén és önérzetesen hangoztatta zsidóságát és sok verekedő kedvű lurukslát tanított meg becsületre. Amikor meghalt, a pesti Chevra Kadisától díszsírhelyet kapott és koporsója mellett sok szép méltató beszéd hangzott el, az MTK vezetőinek, a magyar sport irányítóinak és híveinek a részéről. Az üldözések súlyos esztendei során azonban végleg megfeledkeztek róla, mert hosszú idők óta nem akadt egyetlen sportegyesület sem, amelyik ha nem is koszorút, de legalábbis a megemlékezésnek néhány virágszállát helyezte volna a sírjára. Nemcsak Weisz Richard emlékét becsülné meg az MTK és a sportlásadaom, hanem azt a magyar sportot is, amelynek Weisz Richard annyi dicsőséget és megbecsülést szerzett az egész világon, ha sírját ápolnák és néha-néha egy-egy szála virágod helyeznének és sír-emléket is állítanának az elfelejtett díszsírhelyre, talán éppen most, az új olimpiai nagy győzelmek idején.

ISMÉTELTELEN felhívjuk az érdekelteket, hogy

a mátészalkai gettóból elhurcoltak emlékműve rövidesen elkészül.

Akik hozzátartozóik nevét megörökíteni óhajlják, azonnal, de legkésőbb augusztus hó 15-ig közöljék azokat a Mátészalkai Aut. Orth. Izr. Hítközség emlékmű bizottságával.

Nyaraljon, üdüljön

Mátrafüreden

az elismert orthodox kóser SCHWARTZ penzióban
Telefon: 6.

Meghívó

A Maros-utcai kórházban, valamint ismeretlen helyen áldozatul esett

Mártirjaink

emlékénok hódolva, tisztelettel meghívjuk 5708 Tiso b' Áv napján, 1948 augusztus 15-én, vasárnap tartandó

emlékfelavatási gyászünnepélyre

10 órakor a Maros-utcai kórház aulájában (XII., Maros-u. 16.),
1/2 12 órakor a Külsőbőcsi-uti (óbudai) temetőben.
Budapest, 1948 augusztus hó.

Hittestvéri tisztelettel
a BUDAI CHEVRA KADISA
Elöljárósága

Kérjük, hogy e meghívást az Ön rokoni vagy baráti körével és a Mártyírok hozzátartozóival is közölje szíveskedjék. Közlekedés az Óbudai temetőbe: 72-es villamos Óbudai végállomásánál átszállás a 18, vagy 18A autóbusszra, vagy autóbusszon átszállással a 6, 18, vagy 18A járatokra.

Glosszák a hétről

A KÜLFÖLDI ZSIDÓ LAPOK behatóan foglalkoznak a csehszlovákiai zsidó diákság halálozási aival, amelyben arra kötelezték magukat, hogy a fasiszták és német náciák által lerombolt zsidó templomokat felépítik, a meggyalázott temetőket újra rendbehozzák. A nyári szünidőben ingyenes és önkéntes munkával a lheresiensladi feledt zsidó temetőt is megtisztítják azoktól a gyalázatos nyomoktól, amelyeket a német barbárság hagyott maga után. A csehszlovákiai zsidó diákság példája gondolkodásra kell, hogy késztesse Európa többi országaiban élő zsidó ifjúságot is; azt a réteget, amelynek a zsidósághoz való kapcsolatai — tisztelet a kivételeknek — egyre lazulnak, nem találhatnak elvégzendő feladatát a zsidó közösségeken belül s valami korszerűtlen és elavult vallásellenes magatartással nem építeni, hanem lerombolni igyekeznek a meglevő zsidó intézményeket. Csehszlovákia a népi demokrácia útján halad s a kormány s az illetékes szervek természetesen találják azt, hogy a zsidó diákok felépítik a lerombolt zsidó templomokat.

AZ ÓTESTAMENTUM örök dicsőségéről beszélt a svájci alkotmány centenárius ünnepségén Kobelt szövetségi tanácsos, aki kifejtette, hogy az Ótestamentumban szövezték le az első ízben azokat az emberi jogokat, amelyekről ma is oly sok szó esik.

— Az Ótestamentumban található — hangoztatta Kobelt szövetségi tanácsos — az első olyan alkotmány, amely tartalmazza az emberi jogokat, a szabadság biztosításait és azt az örök igazságot, hogy az Istenen kívül nem lehet senki sem parancsoló. Az egész világ láthatja, hogy milyen sorsra jutnak azok a népek, amelyek más parancsolónak engedelmeskednek. Szent kötelességünk, hogy megőrizzük a Biblia szellemét és — a nyugati kultúra és civilizáció megőrzése céljából — a teljes vallásszabadságot.

KÜLÖNÖS SORSUK VAN A NEVEKNEK. A lengyelországi zsidó ellenállási mozgalom, például „Jeruzsálem”-nek nevezte el erdei főhadiszállását. Most pedig „Buchenwald”-ot létesítettek Palesztinában. De ez a palesztinai Buchenwald bizony egész mást jelent, mint amit a németországi Buchenwald jelentett!

Mint Kenneth Bilby írja a New York Herald Tribune-ben: Dárpalesztinában az angolok a második világháború idején lefoglalták egy gazdag német luxus-farmját, amelyen gyönyörű narancs-, olajbogyó- és citrom-ültetvények is voltak. Amikor az angol mandatárius hatalom megszűnt, ebből az angolá lett telepből zsidó lett. Egy zsidó csapat elfoglalta és mivel a csapat vezetői a buchenwaldi haláltáborból kerültek Palesztinába, Buchenwaldról nevezték el.

91 zsidó fiú és leány van most a haláltáborról elnevezett élet táborban. Két harmadrésük lengyelországi, egyharmadrésük német. Az új Buchenwald vezetője: a 21 éves Simon Appelbaum, akinek karján ma is látható a 98.524-es tetovált szám.

— Sohasem fogjuk elfelejteni — mondotta Simon Appelbaum — mindazt, ami Buchenwaldban történt. Buchenwald szomorú eseményei csak fokozták életakarunkat. Ugy kell dolgoznunk és harcolnunk az új Buchenwaldért, amelyben most élünk, és az új Palesztináért, hogy soha többé ne kényszerítsenek sehoh a világ buchenwaldi haláltáborokat.

„KÉT REVOLVERLÖVÉS” című legutóbbi cikkünk kapcsán levelet kaptunk dr. Rosenák Miksa főorvostól, ki felhívta figyelmünket — egy harmadik revolverlövésre. Ez a harmadik revolverlövés, amely Magyarországon dördült el, szintén tüntetés volt az új barbárság és a zsidótörvények ellen.

Dr. Dombóváry Géza esetéről van szó. Dr. Dombóváry Géza tudvalevően fölbölte magát, amikor a fasiszták Magyarország németbarát vezetői elvették tiszti rangját. Ereze és látta, hogy ez csak a kezdet kezdete és a tiszti rang elvételét rövidesen követi az emberi méltóság minden téren való meggyalázása.

Dr. Dombóváry Géza — akinek ott a helye a zsidóság egyetemes történetében Stephan Lux és Hans Wolf mellett — az első világháború legszebben dekorált magyar zsidó hősei közé tartozott. Ezenkívül: igazi hazafi és kitűnő jogász volt. Mint jellem a legnagyobb szerűbbek közé tartozott.

Amikor legutóbbi számunkban megemlékeztünk Stephan Luxról és Hans Wolfról, valóban a cikkbe kellett volna iktatnunk az ő nevét is. Készséggel és kegyelettel pótoljuk nem szándékosan elkövetett mulasztásunkat.

Szovjet-zsidó hirodó

Kalinin és a zsidóság

Junius hó 3-án múlt két esztendeje, hogy Kalinin, a Szovjetunió elnöke, Lenin egykori hűséges fegyvertársa meghalt. Nálunk kevesen tudják róla, hogy a szovjet-zsidóság mily nagy barátját veszítette el személyében. Az önálló zsidó nemzeti terület Birobidzsán u. i. Kalinin alkotása. Ebbeli jelentőségének megértéséhez néhány adatot kell előrebocsátanunk:

A polgárháború kapcsán 200 ezer orosz-zsidó ölték meg a nyugati imperializmus által pénzelt ellenforradalmi bandák. A „liberalizmus” és a „keresztényi eszme” látogatása a Szovjetunió földjén többek között 300 ezer zsidó gyermek születését mérsékolta le — nem is szólva az óriási gazdasági pusztításról.

Ily méretekkel sulyos körülmények között fogott hozzá a zsidó ügyek komisszáriátusa és a párt zsidó szekciója (Jevszekciya) a zsidó tömegek helyzetének megjavításához. A főfeladat az volt, miként kapcsolják be a zsidóságot is a produktív termelő munkába? Ekkor hozták létre a zsidó földműves telepeket a nagyobb városok külső területein és a Krim félszigeten. A cél érdekében nagyarányú iparos-kooperatívával is alkottak.

A zsidók produktivizálását irányító osztály valóban hatalmas eredményeket ért el. S ebben a legteljesebb támogatójuk Kalinin volt.

Ugyancsak Kalinin volt az, aki felismerte, hogy a zsidóság teljes értékű társadalmi ártétegeződése, kulturájának maradéktalan megvalósítása egy népi otthon biztosításától várható.

Igy született meg a Szovjetunió keretén belül az első szocialista zsidó közösségi terület: Birobidzsán.

Az autonóm zsidó körzet megteremtését kinyilvánító nyilatkozatát Kalinin írta alá.

Ekkor — 1934-ben — mondotta: „Hiszem, hogy itt egy hatalmas ütemű szocialista építés és a zsidó kultúra felvirágozása indul meg.”

Kalinin csatlakozásra szólította a szovjet-zsidóságot, ugyanekkor a szovjet-népek nagy családjának tagjait is támogatásra kérte fel.

Moszkva, Charkov, Fehéroroszország munkássága magára vállalta Birobidzsán gondnokságát. Ezek a szocialista nemzeti közösségi szellemében, a dolgozó zsidóság segítségére siettek, hogy megkönnyítsék számukra a kezdet nehézségeinek leküzdését.

Azóla Birobidzsán is, a szovjet-zsidóság egyeteme is a fejlődés hatalmas útját letette meg. S mindez jelentős részben Kalinin nevéhez fűződik. Eméket hálával és szeretettel eleveníti, őrzi a szovjet népekkel együtt a szovjet-zsidóság is.

Befejezésül idézzük Kalinin következő kijelentését:

„A Szovjetunió a dolgozó zsidóságnak éppen olyan hazája, mint minden más szovjet nép fiának. Amely évszázados szenvedés után meg akarjuk őket tanítani a haza örömeire.”

Belinszkij és a zsidó irodalom

Most száz esztendeje halt meg Belinszkij, a haladó szellemű nagy orosz irodalmár. Ez alkalomból a Szovjetunió sorozatos ünnepségeken hódol utlóro jelentőségének. Gogolyhoz írott levélében Belinszkij a következőt mondja: „Mihelyt valaki hazugságot ír le, elveszti az esztét és nem sokkal utána a tehetséges is”. Belinszkij gyűlölte a hazugságot. Az igazság harcos hirdetőjeként a népi realista irodalom ügyéért szállt síkra. Halála új fordulatot váltott ki az orosz irodalomban. Szuggesztív ereje, lángoló egyénisége és célkitűzése az oroszországi jiddis irodalomra is jelentős befolyással volt. Az akkori irodalmi klasszikus, idézetelektől hemzsegő u. n. melica stílusa a jiddis irodalmat az „írásudok” papíros nyelvévé sorvasztotta. Ebből az irodalomból kimaradt a valóság és a nép. Belinszkij ösztönözte hatása a zsidó irodalmunk ezt az eltévelyedését megszüntette.

Mendele Mocher Szejarim éppen Belinszkij tanulmányozása kapcsán szabadult fel a melica-irány béklyóiból és fordult a néphez.

Az ő nevelő befolyásának tulajdonítható az is, hogy az orosz-zsidó értelmiségi ifjúság fokozottabbi forradalmi szellemmel telődött meg és legértékesebb rétege a nép és a haladás ügyének szolgálatára mellé szegődött.

(v. b.)

Felhívás!

A szarvasi Orth. Izr. Hítközség

deportálásban és munkaszolgálatban mártírhalált halt felelhetetlen hitéletvéreink

névsorát emléktáblán óhajlja megörökíteni.

Felhívjuk hitéletvéreinket, hogy legkésőbb augusztus hó 15-ig Teitelbaum Nándor, Szarvas címre jekentek be mindazon deportálásból vagy munkaszolgálatból vissza nem ért rokonainak személyi adatait (hely, nevük, is), akik Hítközségünkhez tartoztak és emléküket megörökíteni kívánjuk.

Emlékezőbontásig

AZ OLASZLISZKAI HITKÖZSÉG közli, hogy néhány rabbijuk Reb. Hershele Jahnzeiját, mely folyó hó 19-én (Av hó 14-én) tartják meg.

Vezetőség

Székelv Emil

Brilliant, ékszer, arany, ezüst, órákat vesz, cserél és elad.

SÓS ENDRE:

Washingtonban és Londonban megakadályozták százezer és százezer zsidó megmentését

Megdöbbenő részletek az amerikai és angol reakciós körök szabotázs-akcióiról

SÓS ENDRE a következőket mondotta el — legújabb történelmi kutatásai alapján — az amerikai és angol zsidómentési akciók körüli szabotázsokról:

1.

Az *Uj Élet* hasábjain a montreuxi Zsidó Világkonferenciával kapcsolatosan ismerlettük már azt az *Unity in dispersion* című hatalmas jelentést, amelyben

sok megdöbbenő részlet látható az üldözött zsidók

megmentési akciói körül tapasztalt amerikai és angol szabotázsokról.

Ismerlettünk néhány idevontatkozó nyilatkozatot is.

Általában most már az a vélemény alakult ki nemcsak a külföldi zsidóság vezető köreiben, hanem a valóban baloldali nemzsidó körökben is, hogy teljes fényt kell vetni a washingtoni és londoni reakciós körök ama nővereire, amelyek a hitleri korszakban százezer és százezer zsidó pusztulását eredményezték.

Csak a Szovjetunió sürgetett segítséget

1942 augusztusában — mint az *Uj Élet*-ben már egyszer megírtuk — Gerhart Riegner, a Zsidó Világkongresszus genfi megbízottja, táviratilag jelentette Londonban és Washingtonban, hogy külsőből áll a német megszállott területeken lévő zsidók teljes kiirtása. A berni amerikai követen keresztül küldte el jelentéseit, mivel más módja erre nem volt.

Washingtonban és Londonban egyszerűen nem adtak hitelt a jelentésnek, amint nem óhajtották tudomásulvenni a későbbi jelentéseket sem. Sőt, amikor már több jelentés érkezett és Gerhart Riegner meg is nevezte, hogy milyen náci-körökből kapta az adatokat, Washington arra az álláspontra helyezkedett: jobb lesz, ha végetvet az adatküldési lehetőségnek.

Morgenthau nemrég megjelent memoárjaiban megtalálható a washingtoni State Department-nek az a távirata, amelyben

felszólította a berni amerikai követet, hogy a jövőben tagadja meg magáninformációk továbbítását.

Washingtonban ugyanis hatalmas tüntetések zajlottak le, amikor dr. Stephen S. Wise, a Zsidó Világkongresszus elnöke, publikálta Gerhart Riegner adatait. Félő

volt, hogy újabb adatok újabb felháborodási hullámot indítanak utnak és a washingtoni külügyminisztérium reakciós körök ez esetben nem tudtak volna ellenállni a közhangulat nyomásának.

Mit követelt a közhangulat? A közhangulat amellett volt, hogy teljesítsék a Világkongresszus és különböző baloldali egyesületek óhaját:

nyilvánítsák a hadifoglyokkal egyenlő elbánásban részesítendő elv fogolykategorizációját a hitleri rémuralom területén lévő zsidókat.

A washingtoni és londoni külügyminisztériumok főtisztviselői, akik között a reakciósok és antiszemitaik domináltak, nem akarták a kiirtás előtt álló zsidókat a nemzetközi jog és a hadifogolykonvenciók ilyen védelmében részesíteni. Inkább megtiltották, hogy Bernből újabb „kellemetlen” jelentések érkezzenek.

Csupán a Szovjetunió mutatkozott hajlandónak az üldözötteket megsegíteni és kizárólag a londoni szovjet nagykövetség szolgált alkalmat a teljes határozottsággal a kiirtás előtt álló zsidók megmentése mellett.

A Szovjetunió azonban egyedül nem tudott változtatni a helyzeten és legjobb szándékai sem érvényesülhettek,

amikor Amerika és Anglia minden akciót kontrakarírozott.

Több külföldi politikus és jogász felvetette a kérdést:

„Az Egyesült Államok néhány főfunkcionáriusa tudatosan megakadályozta”

Henry Morgenthau nemrég megjelent naplójában a következőket olvashatjuk:

„Az Egyesült Államok néhány főfunkcionáriusa tudatosan megakadályozta, hogy az amerikai közvélemény az európai zsidóüldözésekről és a zsidók elpusztításáról kellően értesüljön... A State Department főtisztviselői általában nagyon kevés rokonszenvet éreztek az üldözöttek iránt... Egyszerűen nem akartak hallani Dachau és Buchenwald borzalmairól... Így született meg a 354-es számú sürgöny, amelyben a State Department utasította Leland Harrison berni követet az európai zsidóüldözésekről szóló újabb információk továbbításának meg-

sok eredményt hozott volna — egy olyan nyilatkozat, amelyben a szövetségesek a hadifoglyokra vonatkozó nemzetközi jogszabályokat és internacionális konvenciókat a deportált zsidókra is kiterjesztik? Lehet, hogy egy ilyen nyilatkozat nem jelentett volna teljes védelmet és nem hozott volna menekülést mindenki számára. Az azonban kétségtelen, hogy

a németek ebben az esetben mégis csak jobban meggon-
dolták volna a lömeggyilkosságukat,

mert attól tarthattak volna, hogy megtorlásul a szövetségesek kezében lévő német hadifoglyok egy részét kivégezik.

gadására. És így született meg az a hosszabb átirat is, amely a távirat kiegészítésül szolgált és amelyben a State Department meg is indokolta tételmét. Az indok így hangzott: az atrocitásokról szóló jelentések lömeggyűléseket és tiltakozásokat provokálnak.”

Tessék csak jól figyelni! A washingtoni State Department reakciós és antiszemita főtisztviselői nem akarták, hogy az amerikai közvélemény tiltakozzék Hitler zsidóüldözései ellen! A washingtoni uraknak, ugyancsak, titokban — vagy nem is olyan nagyon titokban! — tetszett, hogy Hitler banditái százezerrel gyilkolják az európai zsidókat!

Elszabotálták a bermudai konferencia határozatait is

1943 elején — bár az amerikai külügyminisztérium reakciós és antiszemita főtisztviselői mindent megoltak, hogy Amerikába hivatalos uton ne érkezzenek hírek a németek borzalmas cselekedeteiről — az amerikai közvélemény már sok magánértesülést kapott és nőltön-nőtt a felháborodás. Ez volt az előzménye az 1943 március 1-én a Madison Square Gardenban tartott lömeggyűlésnek, amelyen

15.000 mber követelte, hogy az Egyesült Államok tegyenek valamit a halálraítélt európai zsidóság megmentéséért.

A Madison Square Gardenban lezajlott gyűlés másnapján Sumner Welles külügyi államtitkár, aki jószándéku ember volt, de nem tudta letörni főtisztviselőinek bűnös és gonosz manővereit, felszólította a brit kormányt: hívjanak össze külön konferenciát a menekültek elhelyezé-

BALLON átlátszó-,
eső-, vihar- és
lődenkabát
Márton és Szász V. Gróf Teleki
Pál-utca 3.

sérec. Voltakép az a szándék lebegett Sumner Welles előtt, hogy ezen a konferencián a résztvevő államok ajánl-
jának fel megfelelő bevándorlási kvótákat az üldözött európai zsidók számára.

Ha sikerül néhány száz ezer zsidónak azilumot szerezni, akkor felszólítják a hitleri Németországot, hogy tegye lehetővé ezeknek a zsidóknak a kivándorlását.

A bermudai konferencia teljes csóddal végződött. Ugyanolyan eredménytelen volt végső kihatásában, mint az eviani konferencia.

Pedig az eviani konferencia idején — természetesen javai nagyrészenek elkobzása után — a Harmadik Birodalom még a legtöbb zsidót kien-
gedte. De ezeknek a zsidók-
nak nem volt hová kimen-
niük! Európa nyugati orszá-
gai és Amerika nem voltak

hajlandók befogadni azokat, akikről tudták, hogy — hitleri Németországból való ki-
vándorlás nélkül — elpusztulnak!

A bermudai konferencia idején, mivel akkor már já-
vában dult a második világ-
háború, a kérdés megoldása sokkal nehezebb volt, de még mindig nagyon valószínű, hogy a Harmadik Birodalom — amennyiben erre nemzet-
közi felszólítást kap — kien-
gedte volna a mindenüktől megfosztott zsidók egy részét!

Szép szavak hangzottak el a bermudai konferencián, de

kilenc hónapig kísérlet sem történt a bermudai határozatok gyakorlati megvalósítására.

Kilenc hónappal később Roosevelt elnök más úton tett kísérletet e határozatok egy-
részének végrehajtására.

Visszatartották a gettóknak küldendő élelmiszereket

Nemcsak a zsidók beengedése maradt el, hanem az üldözött zsidók számára elha-
tározott élelmiszerküldemények utnakindítása is. Pedig

a Nemzetközi Vöröskereszt vállalkozott arra, hogy saját szervezettel gondoskodjék a gettók lakosságának élelmezéséről, ha megfelelő élelmiszer mennyiségeket kap.

Igy tehát nem voltak jogosak azok az aggodalmak, hogy a zsidóknak küldendő élelmi-

szert esetleg a németek kezére jut.

A Zsidó Világkongresszus orgánuma a Jewish Comment 1943 május 14-én le is szö-
gezte:

„Az Egyesült Nemzetek Szervezete nem azért nem segített a zsidókat Európában, mivel ez a segítség veszélyes, hanem egyszerűen azért, mert bizonyos körök semmit sem akarnak tenni.“

(Folytatjuk.)

Egy magyar zsidó tiszt angol kitüntetésé

Az elmúlt héten néhai Adler Gábor főhadnagyot, az angol király a Szent György-kereszt rendjellel tüntette ki. A magas kitüntetésről csak az édesanyja értesülhetett, mert Adler Gábor a németek még a fegyverszünet megkötése előtt kivégezték. Adler Gábor a harmincas években vándorolt ki Tangerbe, ahol a zsidó közeletben vezetőszerpelet játszott. Itt került kapcsolatba az angol hadügyminisztérium „Általános osztály”-ának tisztjeivel, akiknek felszólítására a brit hadsereg kötelékébe lépett. Feljebbvalói azzal bízták meg,

hogy Szardínia-szigetén ellenál-
lási mozgalmat szervezzon. Fasiz-
sista Áruok azonban a néme-
tek kezére jutatták, akik elő-
ször a római Regina Coeli börtönben tartották fogva, majd később Fossiliba hurcolták, ahol kegyetlenül megkínózták. Ez az utolsó adat Adler Gábor főhad-
nagyról, 1944-ben még itt volt, ettől kezdve nyoma veszett. A fasizták ismeretlen helyre hur-
colták. Adler Gábor főhadnagy egyike volt azoknak a zsidók-
nak, akik önfeláldozó bátorság-
gal küzdöttek a fasizmus meg-
döntéséért. A Szent György-ke-
reszt adományozása, hódolat egy bátor zsidó férfi emléke
előtt.

GERVAI

A készthelyi emlékmű

A napokban Készthelyen jár-
tam, s városnézés közben áldott emlékü Büchler Sándornak egy-
kori templomába is eljutottam. A súlyosan megrongált épület újjáépítésen áll már, belsejében ismét áhítatos vallási élet folyik. Csak a falain elhelyezett, a köz-
ség 820 elpusztított zsidó neveit viselő márványtáblák utalnak az elmúlt vérvízvártos idők-
re, a pusztítás korszakára.

De nem ez az, ami a kész-
thelyi templomnál megragadott. Az országban járva a „me-
mento”-nak szánt emlékművek egész sorát láttam már eddig a felszabadulás óta. Az elsőnél érzett meghatottság, keserűség és a bár ismeretlen, soha nem hallott nevek láttára is feltörő fájdalom érzése, ma már a fá-
ltság, s — szomorú, szinte bűnnek tudható — a megszo-
kottság érzésévé vált.

Mondom, sok gyászos kegye-
let-ozslopot láttam már. Fekete márványból, fehér terméskőből, művész tervezete és egyszerű falusi zsidó emberek elképzelése után készítették. Hatalmas méretű, többméteres műveket, monumentális alkotásokat.

Mégis megtorpantam Kész-
thelyen! Nem a templomban, hanem az annak udvarán álló emlékmű előtt. Korántsem a külseje miatt! Alig másfél méter magas, egyszerű, sárga, sírkő-
formájú oszlop. Rajta egyetlen sor feketebetűs írás: „Ezen a helyen a XX. század 44-ik évé-
ben gettó volt.” Semmi több. Előtte kis kerítés a templomba járó hívők meg-megújuló virá-
gaival.

Nem tudom, más is érzi-e, érte-e, mi van ebben az egyszerű, rövid, hatáskeltő, jelzők nélküli mondatban? Milyen megbán-
tottság, megaláztatottság, mennyi keserű méltatlankodás! És mily-
en lealacsonyító, lealázó, meg-
vető vádaskodás!

„Ezen a helyen” — kiált fel az írás zokogva a méltatlankodástól. Ezen a helyen, hol hosz-
szú évtizedekig tiszta ember-
baráti szeretettel, a humánus fensőbbeségek eszményeit, a „szabadság, testvériség, egyenlő-
ség” hármas gondolatának igazi színtézisét hirdették, tanították, kiáltották a világhal „Ezen a helyen” — nem a sötét közép-
korban, a vérengző inkvizíciók idején, hanem most, nemrég, „a XX. század 44-ik évében”. Az emberiség fejlettebb, emel-
kedettebb nivója gazdasági létén alapuló lelki emelkedett-
ségének korában, a „kultura”, a „haladás”, a „fejlődés” büszke évszázadában.

„Gettó volt” — ordítja a fel-
irat, bevezetése után kimondva a vádat. Évszázadokkal ezelőtti, sőt, durva tömegbörtön. Meg-
gátolása a legcsemibb emberi jog: a szabadság gyakorlásának Gettó! Kínasztatottság, elkülö-
nítettség az emberek szemében — és éhség, piszok, tetű, betegség,

hosszabb-rövidebb időn belüli pusztulás a lakói számára.

Ez volt itt a fasizmus korá-
ban: 1944-ben!

Hallja mindenki? Get-tó!

Szeretném, ha ebben az or-
szágban mindenki megnézné a készthelyi templom udvarán álló emlékművet. És megérezné, meg-
értené annak tartalmát, mon-
danivalóját. Meg azt a tanu-
ságot is, amit a ma zsidói és nem-zsidói számára egyaránt nyújt!

PASZTERNÁK ALFRÉD

Első istentisztelet az újjáépült szolnoki templomban

A Szolnoki Izr. Hittközség új-
jáépítési programjának újabb jelentős állomásához érkezett. Még a tél folyamán akció in-
dult el a szolnoki zsidóság kö-
rében azon célból, hogy a há-
borus károkat szenvedett tem-
plomot legalább belülről rendbe
kell hozni. A hívek az elgondo-
lást magukévá tették és önkén-
tes adakozás lehetővé tette,
hogy a templom belsejét telje-
sen renoválhassák.

A szolnoki templomot 1898-
ban szentelték fel, amely Baum-
horn Lipót híres műépítész egyik legszebb alkotása.

A deportálás idején a szol-
noki zsidóság templomát rak-
tárnak használták fel, majd az
oszlom idején több aknátalát
érte a templomot. Telőzete is
megrongálódott úgy, hogy az
őszi esőzés következtében súlyos
beázások történtek, amelyek a
templom állagát erősen meg-
rongálták.

A nemes felbuzdulást tett kö-
vette, a szolnoki zsidóság meg-
értette, hogy kötelessége a tem-
plomot helyreállítani. A mun-
kálatok július végén fejeződtek
be. Méreteire jellemző adatok:

A kőművesek 2500 munka-
órát fordítottak a templom bel-
sejének kőműves munkálatai
elvégzésére. A szobafestő kb.
2650 négyzetméter felületet fes-
tett. Az üvegmesterek 453
színes katedrális hiányzó üveg-
szemet pótoltak. A vállanszere-
lési munkálatoknál 120 egész
szerteltek fel a templom kiváló
giltására.

A templom újjáépítési mun-
kálatai vezetését Rákos Andor
hitk. elnök, Szécsi Oszkár ü. v.
elnök és Fischer Gyula gazda-
sági előjáró lelkes fáradsáta-
dan munkával irányították.

Az első istentiszteletet augus-
tus 6-án, pénteken este tartot-
ták az ujjonnan renovált tem-
plomban, ahol ünnepi beszéd
keretében dr. Singer Ödön fő-
rabbi további áldozatkészre-
guzditotta a nagy számban meg-
jelent híveket.

Istentisztelet után a szolnoki
zsidóság szokásának megfele-
zően, a kulturházban a négyfel-
asszonyai keddusra látták ven-
dégül a templomlátogató kö-
zönséget.

**Minden munkaalkalmat
Jelentsen be a DEGOB
információs osztályán**

Bethlen-tér 2. I. 36. Tel.: 224-866, 224-868

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

Angol-amerikai beavatkozás, az arabok visszatartásának az izraeli kormány bőkezűségét

Az elmúlt hét Jiszraelből érkező jelentései alapján még mindig nem lehet végleges jellegű kialakulásról beszámolni a Közel-Keleten. A fegyverszünet — többszörös megsértése ellenére is — érvényben van, bár az érdekelt felek mind erőteljesebben adnak hangot elégedetlenségüknek a korlátozó rendelkezések miatt. Mindazonáltal

az UNO Teljes Üléség a helyzetet teljesen felborító eseménynek nem várta — arról gondoskodnak a külpolitikák mögötti erő. — Ugyanezek az erők azonban tudatosan megakadályozzák, hogy az érdekelt népek egymásközötti megalkodják a megértés útját.

Beszámoltunk már arról, hogy az izraeli kormány — az állam megerősödése után — felhívást intézett az arabokhoz

közvetlen tárgyalások felvételére.

Ez a helyzet megszállásának a jele s így értelmezi azt a világ, sőt — az angol sajtó is, amely a Zsidó Állam létét befolyásolni kívánja és mind hevesebben követeli az angol kormánytól — Nagybritannia érdekeiben — legalább a de facto elismerést. Az izraeli kormány bekezdése nemcsak a Zsidó Állam érdekeit szolgálja, hanem az egész Közel-Keletet, hiszen Ben Gurion felhívásában utalt arra, hogy

az arab államoknak Izraellel kötendő szövetsége segítséget nyújt az araboknak lezárni az imperialista államok igáját.

Érthető azonban, hogy mindaddig, amíg az arab tömegek nem szabadják meg belső forradalommal önmagukat a nyugati hatalmakat kiszolgáló vezetéstől, a Zsidó Állam kormányának minden ilyen irányú felkutatása válaszul maradjon. Ez történt most is, amikor az izraeli kormány formálisan is meghívta az arabokat közvetlen tárgyalásokra,

az arab vezetők fennhéjázóan kijelentették, hogy ők csak egy palesztinai zsidó kisebbséggel hajlandók tárgyalni, amely helyi autonómiával kapcsolatos jogokat kér.

A visszatartás mögött — az arab vezetők egyéni érdekeinek szolgálatán kívül — közvetlen angol-amerikai intézkedés rejlik.

Ezek a nagyhatalmak ugyanis nem adták fel azt az álláspontot, hogy Palesztinában csak az történelmi, amit ők elhatároznak s ami uralmukat biztosítja. Ezért utasítottak arab csapatoknak, hogy közvetlen tárgyalást nem folytathatnak a

zsidókkal, mert — mint mondták — a tárgyaló asztalnál éppen olyan vereségek érhetik az arabokat, mint a csatateremen. Természetesen a valóság az, hogy ezeken a tárgyalásokon elsősorban az imperialista érdekeket érhetnék csapások s ezt akarták az angolszászok a tárgyalásokat megakadályozó utasításukkal megelőzni. Hogy mennyire csak a saját érdekeiknek a szolgálata vezeti az angolszászokat, arra alábbi hírtünk döntő bizonyítékkal szolgál.

Ugyanakkor, amikor megakadályozták a zsidó-arab közvetlen tárgyalásokat, a newyorki angol követ jelentette kormányának, hogy Palesztina ügyében sikerült megegyezésre jutnia a State Departmenttel.

Az angolszászok tehát új szerződést kötöttek Palesztinában.

A szerződés pontjai ugyan meglehetősen ködösek, a lényege azonban az, hogy az Egyesült Államok kormánya mindent elkövet a palesztinai zsidók további követeléseinek és az izraeli állam fejlődésének megakadályozására, az angolok viszont befolyásukat látva fogják vetni az arab támadások megakadályozására. Ez a megállapodás egyben annyit is jelent, hogy Washington továbbra is fenntartja a Palesztina felé irányuló fegyverekviteli tilalmát és mérséklésre szorítja az izraeli kormányt.

A szerződés második részében e nagyhatalmak megállapodnak abban, hogy a fegyverszünetet hosszabb időre érvényben kell tartani — minden áron, — hogy ezáltal még nyíljék a felosztási tervben megjelölt határok megváltoztatására. A szerződés keretében az angol kormány kénytelen-kelletlen tudomásul veszi a felosztást, tehát ezzel egyült a zsidó állam eltörölhetetlen valóságát, a State Department viszont az UNO határok módosítását.

Ez annyit jelent, hogy az Egyesült Államok hozzájárulnak Anglia azon kéréséhez, hogy a Negevet levágják az izraeli államtól. Mint ismeretes, a Negev az öntözési tervek megoldása után hatalmas tömegeket volna alkalmas befogadni és ezért —

az ott található állítólagos természeti kincseknek kívül — döntő fontosságú a Zsidó Állam megszállásának szempontjából. De ugyanezek az indokok vezetik Angliát, amikor éppen ezt akarják megakadályozni. Az angol-amerikai megállapodás a Zsidó Állam határát Majdalnál kívánja megszabni. Majdal tiz mérföldre van Gazától északra. A Majdal-vonal, — amelyről az elkövetkező tárgyalások folyamán oly sokat fogunk hallani — egész Dél-Palesztinát levágja

Bernadotte új taktikája

Miközben az angolszászok Londonban és Washingtonban egymás között megegyezéseket kötnek Palesztinára vonatkozóan, a helyszínen ügyünkük, Bernadotte igyekszik előkészíteni a talajt az angol-amerikai tervek megvalósítására. Amikor Bernadotte a Biztonsági Tanács ülésére Washingtonba utazott, a State Department-től fejlesztést kapott azért, mert javaslatát előzetesen bemutatta a zsidó és arab kormányoknak. Angolszász körök ugyanis az előzetes helyszínen történő megtárgyalási lehetőségnek tulajdonították azt, hogy az érdekelt kormányok Bernadotte javaslatát elfogadják. A békéltető most új utasítást kapott.

Hitásköre csak az adatok beszerzésére vonatkozik, javaslatokkal nem fordulhat közvetlenül az érdekelt felekhez, hanem csak az UNO-hoz.

Természetesen az illetékes angolszász kormányzati ügyosztályokkal történő előzetes megbeszélések alapján. Ennek megfelelően Bernadotte ismét utazgatott a zsidó és arab kormányok között, meghallgatva véleményüket, különösen Jeruzsálem demilitarizálása, az arab D. P. és a zsidó bevándorlás kérdésében, javaslatot azonban nekik nem terjeszt elő, hanem új megbízatásának szellemében fog eljárni. Ennek, a zsidó ügyre ártalmas következménye rövidesen érezhető lesz. Már a multiheti számunkban beszámoltunk arról, hogy az elkövetkező tárgyalásokon a zsidó kormány egyik legfontosabb fegyvere, a Palesztinából emigráltak 300.000 arab visszaengedése kérdésére. A zsidó kormány álláspontja az adott körülmé-

az izraeli állam testéről. Az angol terv szerint — s ez már az első Bernadotte-javaslatban kifejezést nyert — a Negevet Abdulláh transzjordániai birodalmához csatolnák s így ott biztosítanák az angol uralmat. Angol felfogás szerint a fegyverszünet és a néhány napig időnként kitört háborúk alkalmasak arra, hogy ez az angol cél megvalósuljon. A Foreign Office véleménye szerint Palesztinában nem lehet békét teremteni mindaddig, amíg mindkét fél „elegendő vért” nem vesztett ahhoz, hogy az arabok beléssék, a Zsidó Államot már nem lehet elkergetni Palesztinából és a zsidók is tudomásul vegyék, hogy az UNO-határozatban megjelölt terület egy részéről le kell mondaniok.

nyek között egyedül helyes álláspont az, hogy a palesztinai béke végleges megoldásáig az arab D. P. kérdés megoldását is el kell halasztani, hiszen mindaddig, amíg az arab kormányok további háborúval fenyegetőznek, nem lehet a kétes lojalitású többszázézes arab tömeget visszaengedni a háborus erőfeszítéseket folytató Izraelbe. Ezzel kapcsolatban most Bernadotte a Biztonsági Tanácshoz fog fordulni, hogy az a fegyverszünethez hasonlóan kötelezze az izraeli kormányt az arabok visszafogadására.

Bernadotte álnokságára jellemző, hogy az arabok repatriálásával kapcsolatos tárgyalásokhoz magával vitte az UNO menekültügyi szakértőjét, aki a maga részéről helyszínen tapasztalt adatok alapján fogja aláírásmintánál az elszállított és emigráltak arabok visszavételének szükségességét.

Közben nemzetközi sajtókampányt indítottak az emigráltak arabok szörnyű helyzetének illusztrálására — az arab tömegek éheznek, tifuszmegbetegedések fordultak elő stb. Közben egy szó sem esik arról, hogy az arab országokban hatalmas termékeny területek lakatlanok.

Bernadotte minden mesterkedése azonban e tekintetben kudarcot fog vallani, mert bármennyire is emberbarát mebbe kívánja majd öltöztetni a Biztonsági Tanács esetleges határozatát — mátközben megfellekedik a zsidó D. P. majd évtizedes szenvedéseiről —

az izraeli kormány nem fogja elfogadni az arabok erőszakos hazatelepítését, mert az jelenlegi vitális érdekeit sérti.

TISEBOVRA
gyázmakát tartalmazó kine olcsón kapható

Únár Már közszertanorokból. Kivétel: 17. kópé a. 11. v. 1. 4. Víznyom. eladók: Árkádudomány.

UTAZIK?

Kupéböründ 12 (60×40×20 cm.) 30.80
Repülőböründ (vászón 75×40 cm.) 188.50
Aktatáska (41-es felhő-spalt) bőr 69.50

Használt és új bőrrend vétele és eladása

LÁNG
böründök, nőtáskák készítő
(Sulát műhely) Napszállás-utca 21. Szombaton
Telefon: 135-033 Zarva

A fegyverszünetet arabok és angolok egyaránt megsértik

Miközben Bernadotte megbotráncózással tapasztalja azt, hogy az izraeli kormány a kérdések végső rendezéséig az elenséges magatartású arabokat nem akarja visszaengedni az országba, egyáltalában nem mutat hajlandóságot arra, hogy tényleges köteletségének eleget tegyen. Bernadotte elsőszámu kötelessége a fegyverszünet megtartásának ellenőrzése. Ezzel szemben megállapítható, hogy

arab és angol részről a fegyverszünet megszegésének száma egyre növekszik és ezzel kapcsolatban „a béhéltetők” egyetlen szava vagy intézkedése sincs.

Az arabok Jeruzsálemben, a Jeruzsálemi felé vezető úton és a Negevben mindgyakrabban megszegik a fegyverszüneti megállapodásokat és igyekeznek megakadályozni az érintett zsidó lakosság elmozdításának biztosítását. Többek között olyan érveket hoznak fel, hogy amíg 300.000 arab sorsa bizonytalan, nem engedhetik meg, hogy Jeruzsálem zsidó lakossága bőségesen táplálkozzék. (A védelmi hadsereg azonban természetesen ennek ellenére is tökéletesen gondoskodik Jeruzsálem élelmiszerellátásáról.) A Védelmi Hadsereg parancsnoka Bernadotte téhlensége következtében kény-

telen volt bejelenteni, hogy az arab fegyverszüneti megállapodások ily nagyszámu megszegése arra fogja kényszeríteni a zsidó hadsereget, hogy nemcsak a fegyverszüneti megszegések helyén éljen az ellentámadás jogával, hanem szabadnak érezze magát bármilyen akció lebonyolítására,

mert a fegyverszünet megszegésének az engedélyezésevel nem lehet tudomásul venni az arab hadsereg harcát kezdeményezése jogát.

Az elmúlt héten azonban a fegyverszüneti megszegések más területen is folytatódtak. *Abdullah* — aki egy óvatoss nyilatkozatban hajlandóan mulatkozik a koncessziók tudomásulvételére, ha a zsidók visszaengedik az elmenekült arabokat — többszáz új légionáriust küldött a palesztinai frontra. Az angolok Palesztina déli részén új nagy mennyiségű felszerelést adtak át az egyiptomi hadseregnek, sőt, hír érkezett arról is, hogy az angolok ismét folyósítani fogják — „korábbi szerződéseikből” folyó kötelezettségeik alapján — *Abdullah*-nak a transzjordán hadsereg fenntartásához szükséges pénzeszegeket. Bernadotte ezekkel az eseményekkel kapcsolatban nem látja szükségesnek, hogy jelentést tegyen a Biztonsági Tanáchoz.

Jeruzsálem új helyzete

Mint ismeretes, *Shertok* közvetlen tárgyalásokat folytatott Bernadotteval és az arab D. P.-k, valamint az izraeli bevándorlás kérdéseiről kívül elsősorban Jeruzsálem katonai kiürítéséről tanácskoztak. E megbeszéléseken

kiderült, hogy Bernadotte Jeruzsálem demilitarizálásának terve mennyire elfogadhatatlan.

Bernadotte szerint a kiürítés keretében minden olyan zsidó férfinak, aki valaha a Hagana tagja volt, el kell hagynia Jeruzsálemet és onnan minden fegyvert el kell szállítani.

Ez annyit jelentene, hogy Jeruzsálem 20.000 férfinak kellene elhagynia és ott csak asszonyok, gyermekek és öreg emberek maradnának.

Az ilyen terv már első pillanatban láthatóan elfogadhatatlan. Beszámoltunk már arról, hogy a közvélemény nyomására az izraeli kormánynak Jeruzsálemmel kapcsolatban határozottabb intézkedéseket kell hoznia. Ennek megfelelően

Izrael és az arab kommunista pártok

Mint ismeretes, a palesztinai arab kommunista párt után a különböző arab államok kommunista pártjai többé kevésbé hasonló szövegű deklarációt bocsátottak ki.

A kommunista pártok arra hívták fel a felfegyverzett arabokat, hogy fegyvereiket saját feudális cinnyomók és imperialista uralk ellen fordítsák. A deklarác-

ciók felhívják a figyelmet arra, hogy egyedül a Szovjetunió az a nagyhatalom, amely Palesztinában érdekelten és csak az érintett népek érdekelt tartotta szem előtt.

A Szovjetunió UNO-magatartása a palesztinai zsidó és arab állam megalkotásával a jelenlegi körülmények között az egyedüli mód a palesztinai zsidó és arab népek felszabadítására az imperializmus igája alól. Az Arab Nemzeti Felszabadítás Ligája — amely a palesztinai arab kommunista pártja — Názarethben, a város zsidó elfoglalása után addigi földalatti működését feladta és legális pártként megindította működését. Azonnal érintkezésbe lépett az izraeli kormánnyal és azzal

munkaközvetítés keretében megállapodást kötött. Már eddig is e megállapodás alapján 1600 arab munkát talált munkát.

Különösen a jaffai kikötőben dolgoznak szervezett arab munkások, akik a zsidó munkásokkal teljesen azonos bért kapnak. Meg nem erősített hírek érkeznek arról is, hogy a palesztinai arab kommunista és szovjet által támogatott UNO döntésnek megfelelően, Palesztina arab részeiben meg akarják alapítani

az önálló arab Palesztinát s annak kormányát. Az új arab kormány ugyoncsak az UNO döntés alapján gazdasági együttműködésre lépne Izraellel.

Wallace haladó-pártja és Izrael

Az amerikai kommunista párt által is támogatott Henry Wallace haladó pártja választási programjában határozott elveket fogadott el Izrael államával kapcsolatban. A választási program idevágó részlete többek között a következőket mondja:

„A haladó párt követeli Izrael államának de jure elismerését. Kívánjuk, hogy Izraeli vegyék fel az Egyesült Nemzetek szervezetébe. Az Egyesült Államok elnöke oldja fel a Palesztinában lényegű fegyverszüneti tilalmat. Követeljük az UNO felosztási tervének megváltoztatását és az abban megjelölt határok elismerését. Határozottan kívánjuk, hogy az USA vezetés szerepeljen a jövőben az Izraeli megtámadó államok elleni diplomáciai szankciók megvalósításában. Támogatunk egy Izrael államának adandó minden politikai feltételtől mentes anyagi segítséget. Szembeszállunk minden politikai kísérlettel, amely korlátozni akarja Izrael kormányának jogát a saját területére történő bevándorlási politikát illetően. Felhívjuk az USA kormányt, hogy azonnal nyújtson hajózási és más technikai segítséget azon európai zsidó honfoglalóknak számára, akik Izraelbe akarnak vándorolni. Támogatjuk az Egyesült Nemzetek keretében Jeruzsálem nemzetközi ellenőrzés alá vonását és a szent helyek védelmét.”

Az izraeli bevándorlási ügyi minisztérium programja

Az izraeli bevándorlási ügyi minisztérium szóvivője bejelentette, hogy a minisztérium gyorsítani akarja az alija ütemét és évente 100—120.000 bevándorló befogadására készült fel. Először a Cyprus szigetén meg fog tartott 11.000 zsidó internálattal hozzák át az országba, majd sorra kerül az európai tá-

borokban lévő, még mintegy 100.000 Izraelbe szándékozó D. P. is. Az országban jelenleg nyolc befogadó tábor működik, amely egyszerre 20.000 személy elszállásolására és ellátására képes.

Az izraeli légi haderő

Dan Tolkovszky, az izraeli haderő 27 éves parancsnoka sajtófogadáson elmondotta, hogy az izraeli légihaderő földalatti szervezkedés keretében alakult meg s csak május 15-én, a mandátum megszűnése után folytatta nyilvánosan működését. Azelett csak titkos kapcsolatot tartott a főhadiszállás és a távoli települések között. A 9 napos harcok idején az izraeli légihaderő 103 felszállással támogatta a Védelmi Hadsereget Kairót egyszer, Damaszkuszt kétszer, Kuneitrát egyszer, El-Arist háromszor bombázta és harmincnégy arab repülőgépet lőtt le. — Izraelben elkezdték a „Frieel” és a „Davidka” nevű új távozhordó ágyúk gyártását. Mindkét típus izraeli találmány s külföldi megfigyelő csodafegyverként említi.

(GELLERT)

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca 26

Telefon hívó: 136—816
SZOMBATON ZARVA

Férfit és női ingbluzok
speciális készítője
INGKLINIKÁ
Szentkirályi-utca 2.
(Rákóczi-utnál)

A IX. (Kaposvári) Izraelita Községkerület közgyűlése

A nagyimu IX. Községkerület, amelyhez Somogy és Zala megyék meg Dombóvár tartozik, augusztus 1-én Hévízfürdőn nagyszabású közgyűlést tartott, amelyen a magyar zsidóság országos vezetői: *Stöckler Lajos*, az Országos Iroda elnöke, *Domonkos Miksa*, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője, *dr. Geyer Albert*, a Zsidó Világkongresszus Magyarországi Tagozatának elnöke, *dr. Szűcs Géza*, az Országos Zsidó Segítő Bizottság elnöke, *Bíró László*, az Önállósító Hitelesítőbizottság igazgatója, valamint *Mrs. Vulcan*, a Joint helyettes igazgatója, *Mr. Lania* amerikai újságíró is megjelentek és felszólaltak. A közgyűlés célja az volt, hogy a községkerület területén lévő hitközségek és szórványok tagjait az egyetemes — ezen belül a magyar — zsidóság aktuális kérdéseiről, problémáiról tájékoztassa, megoldásukhoz hozzásegítse. Ezenkívül az is, hogy a községkerület lakossága részére olyan megmozdulást nyújtson, mely körülmény a zsidósághoz való tartozásuk tudatát kimélyíti.

Istentisztelet a hévizi templomban

Már a kora reggeli órákban külön autobuszokon nagy csoportokban érkeztek az egyes hitközségek: Kaposvár, Nagykálmán, Zalaegerszeg stb. résztvevői, úgyhogy a Hévízen lévő

Stöckler Lajos: Félreérthetetlenül és tántoríthatatlanul a népi demokrácia mellett...

Ezután feszült figyelem közepette *Stöckler Lajos*, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának elnöke emelkedett szószárra. A magyarországi zsidóságnak nincsenek külön vidéki és fővárosi problémái, csak közös megoldandó dolgok vannak — mondotta. — Amikor tehát a gyűlésen beszél, az ország zsidóságát egyetemesen érdekeli. Beszél, hogy szólnon. Ennek jegyében vett visszajelentést a magyar zsidóságnak a felszabadulás óta történt eseményeire. Beszél a megteremtett zsidó egységről, melyet a rendbontó, szétbontó akaró elemek erőlködése ellenére mégis sikerült megteremtteni. Majd a zsidóság politikai állásfoglalásáról beszélt. Kifejtette, hogy a nagy tömegek akarát és felfogását követte az országos vezetőség akkor, amikor a közelhatalomban is, mint már annyiszor, félreérthetetlenül és tántoríthatatlanul népi demokráciánk mellett tett hitet. Az ország egész zsidósága tisztában

fürdőzőkkel együtt tíz órára zsufolásig megöltötték a fürdőhely helyreállított templomát, hol az ülés előtt istentiszteletet tartottak. *Rosenberg Ernő* kaposvári főkántor szóltart énekelt, majd *dr. Krausz Henrik* kaposvári főrabbi, a községkerület egyházi elnöke tartott nagyhatalú szónoklatot. A gerinces, meg nem alkuvó zsidó ideálját vázolta fel a gyűlékezést előtti, a hitére büszke, népéhez hű ember mindenkor követendő típusát. Azt kívánta, hogy a zsidó vezetők ennek a jegyében folytassák tanácskozásukat és intézzék a zsidó ügyeket, melyre e szent helyen Isten áldását kérte. A főkántor hatóság énekelvél ért véget az istentisztelet, mely után a fürdőépület dísztermébe vonult át a tömeg, hol *Antl Ödön* községkerületi elnök megnyitó szavaival elkezdődött a közgyűlés.

Antl Ödön beszámolója

Bevezetőben *Antl* községkerületi elnök üdvözölte az országos zsidó szervek, valamint a hitközségek kiküldöttjeit és a megjelent vendégeket, majd a községkerület működéséről tartott részletes beszámolót. Sorban rámutatott a szorgos munka állásáról elért eredményekre: a már-már elpusztultnak vélt hitközségek és bennük a hitélet újjáélesztésére; a községkerület lakói elpusztult egzisztenciájuk újraalapozására. Végül felhasználta az alkalmat, hogy az Országos Irodának, valamint a Joint mindcélhez való áldozatkész támogatásáért a községkerület köszönetét tolmácsolja.

van azzal, hogy számára életlehetőséget, szabadságot csak a haladó erők teljes felülkerekedése, győzelme biztosíthat. Ezt az álláspontot képviselték a nemrég lezajlott montreuzi erkeztelen is, hol a magyar delegáció a népi demokráciák blokkjának vezetője volt.

Az iskolák államosításával foglalkozva azt fejtette ki, hogy a zsidóságnak nincs szüksége felekezeti iskolára akkor, ha ezen az áron a többi felekezet iskoláiban többek között antiszemizmusról is oktatnak. Végetül az Országos Iroda nevében elismerését fejtette ki a községkerület vezetőinek: egyházi és világi elnökének celtudatos munkájukért és kérte, hogy azt az egész zsidóság javára tovább is fokozott mértékben folytassák.

Libazsir

elsőrendű, frissen olvasztott, minden mennyiségben, legolcsóbban kapható. *Freireich Henrik*, orth. kóser baromfikereskedő Debrecen, Pásti-u. 2.

A nagy tapssal fogadott szavak után

Domonkos Miksa

ügyvezető szólt fel, s tolmácsolta a Pesti Izraelita Hitközség üdvözlését. Majd a községkerület munkásságát, eredményeit méltatta. Kiemelte *dr. Krausz Henrik főrabbi, egyházi elnök* érdemét, aki igazi misziós hivatást töltve be, a zsidóság lelki gondozására fáradoztalanul járja a hitközségeket és látogatja a szórványokban lakó hittestvéreket, valamint *Antl Ödön elnököt*, aki ismeretes parlamenti munkássága mellett, a főrabbival együtt a felszabadulás után alapjait vetette meg a községkerületnek és azóta azt az ország zsidóságának élcsapatává tette. Nekik és az egész községkerületnek további jó munkát kívánt.

Dr. Geyer Albert

beszél ezután a Zsidó Világkongresszus munkájáról. Kettős feladatunk van ma, — mondotta — minden erőnkkel sikra szállni a zsidóság belső egységéért, harmóniájáért, hogy itt zárt rendben küzdve külső céljaink eléréséért. E kettős feladat pedig egy harmadikat szolgál: a teljes maradéktalan zsidó renaissance-t, népi, vallási és kulturális újjáéledést.

Dr. Szűcs Géza

felszólalása következett, aki a Jointnak az európai zsidóság életében való megváltozott szerepét, álmindössült tevékenységét ismertette. A felszabadulás után az volt a legfontosabb, hogy az agyonhehelt hazatérőknek egy társaság életét adjunk. Ma azonban nem alamiznaszerű adományok juttatása, hanem a részvételük konstruktív megsegítése, egzisztenciához segítése a cél. Ehhez a tárgyhöz kapcsolódó

Bíró László

is, aki az Önállósítási Hitelesítőbizottságról beszélt. Felvázolta annak egész szervezetét megindulóban lévő munkáját és kifejtette annak fontosságát. Utalt a Joint áldozatkésztségére, amely annak ellenére, hogy az évváltoztatásoknak alig fele van lejegyezve, máris négy millió forintot bocsátott a Szövetkezet rendelkezésére.

Ezt követőleg

Mr. Lania

amerikai újságíró, aki egész Európát beutazva a Joint szervezési ügyeit intézi, szóltott a

közgyűléshez. Arról a mély hatásról beszélt, amit a Magyarországon látottak gyakoroltak és amelyek bizossá teszik őt abban a tudatban, hogy a hat-százezer magyar zsidó mártírom-sága nem volt hiábavaló.

Mrs. Vulcan

a Joint helyettes igazgatója *Mr. Jacobsonnak*, a Joint igazgatójának üdvözlését tolmácsolta és távollmaradását mentette ki.

Dr. Kertész Adolf, Jaszt Emil, a Pesti Chevre Kadisa előjárója, *Bíró Sándor (Keszthely)*, és *dr. Fuchs Ferenc (Bárcs)* vettek fel még különböző kérdéseket, melyekre *Stöckler Lajos* adott kielégítő választ.

Ezzel a délutáni órákig elhúzódó közgyűlés — amely a zsidóság valamennyi fontosabb problémáját felölelte és meg tárgyalta — a hatkora elénkelése után befejeződött.

Paszternák Alfréd

Verpeléti mártírok emlékműve

Augusztus 1-én (Szíván 25-én) avatta fel a verpeléti hitközség 80 mártírjának emléket megörökítő táblát a verpeléti temetőben. *Stern Gyula* hitközségi elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a mártirokról. *Schreiber Ede* egri főrabbi és *Domán Ernő* rabbi avatóbeszédét után *Weiser* egri főkántor sivi-szi imája következett. *Schwarz* István az egri, *Bleier Adolf* a káli hitközség nevében fejezték ki együttérzésüket és békéjezték meg a még most is lap-pangó és hamu alatt parázsló gyűlöletet. A tanítványi ragaszkodás őszinte hangján emlékezett meg *S. Neumann (Mezőcsát)* mesteréről *Joszf Oser* Pollákról z. l., a mártírhálált szenedett főrabbiról. *Weiser* főkántor. *Herskovits* egri, és *Holzer Tibor* pesti kántorok El-molé ráchámim-ja után *Fülöp* verpeléti plébános, *Csáka Pál* főjegyző, *Gergely* a MPP elnöke rólták le kegyeletüket a mártírokról. *Knep József* bíró helyezett el koszorút az emlékművön, majd a kegyeletes ün-nepség a gyászolók kaddis imájával véget ért.

TÜZIFA köszön

WEISZ ÉS VIDOR

Kőbányai-ut, Gapz-gyárral szemben. Telefon: 139-580.

Teljes

Wörterbuch zu Talmudim u. Midraschim

J. Lévy-Goldschmid (Harz Verlag), valamint *Babylonian Talmud*, héber szöveg német fordítással, vadonul határozott, tolmácsolás, olvasni eladók. B. Z. Ipoly-u. 16. II. 6. d. u. 5-7. kötet.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

„Németország összeomlása nem jelentette egyben az antiszemitizmus összeomlását is” — mondotta Franz Rödel katolikus lelkész

A svájci *Zwischen den Zeiten* című folyóirat közli Franz Rödel katolikus lelkész nyilatkozatát. Ez a katolikus lelkész a weimari Németország idején az Antiszemitizmus Elleni Liga egyik vezetője volt és amennyire lehetett, 1933-tól 1945-ig is segíteni igyekezett az üldözötteken.

— Az antiszemitizmus — mondotta Franz Rödel — ma is garázdálkodik még Németországban. Németország összeomlása nem jelentette egyben az antiszemitizmus összeomlását is. Éppen ezért nagyon helytelen neoantiszemitizmusról beszélni. Nincs szó semmiféle új antiszemitizmusról, mert a mai Németországban a régi antiszemitizmus folytatódik. Nagy csalódást jelentett sokak számára, hogy a térror, a diktatúra és a tömeggyilkosságok megszűnése után, a lezajlott borzalmak nyomában nem szűnt meg az antiszemitizmus is. Valószínű, hogy az antiszemitizmus a hitlerizmus bukásával együtt eltűnt volna, ha nincsenek oly mély gyökerei, mint ahogy bizony vannak. Az antiszemitizmus a német nép régi betegsé-gének tekinthető. Nem voltak

igaztalanok azok, akik Németországot az antiszemitizmus klasszikus országának nevezték. Németországban már régesrég a zsidót tették meg bűnbaknak. Talán sehol sem vádolták annyiszor a zsidókat kutak megmérgezésével, ragályok terjesztésével és más hasonló ürügyekkel, mint Németországban. A múlt század hetvenes évei óta azután megindult a szervezett antiszemitizmus is. Egymásután alakultak olyan pártok, amelyeknek programjában jelentős szerepet kapott az antiszemitizmus. 1892 december 8-án a tiroli pártnapon a német konzervatív párt is felvette programjába az antiszemitizmust.

— Nagy baj lenne, — folytatta Franz Rödel — ha a világ megfedkezne egyfelől a németországi koncentrációs táborokról, krematóriumokról, gázkamrákról, tömeggyilkosságokról és zsinagógarombolásokról, másfelől pedig a még ma is garázdálkodó antiszemitizmusról, amely hol temetők meggyalázásában, hol emléktáblák szétzúzásában, hol pedig már zsidók bántalmazásában is megmutatkozik.

Svájci lap a németországi antiszemitizmus újabb jelenségeiről

A „*Berner Tagwacht*” írja, hogy Németországban még mindig igen erős az antiszemitizmus. Múlt héten a Bamberg melletti Zeckernben a zsidó temető ötven sírkövét szétrombolták. Egy hét alatt ez volt az ötödik rombolás Bajorország zsidó temetőiben.

Ugyanakkor Münchenben a Náci-rezsim Üldözötteinek Egyesülete által kitett hirdetményeket éjszaka átragasztolták. Az átragasztáson ez a szöveg olvasható: „Kergessétek ki a zsidókat! Ki a zsidókkal!”

Egy zsidó anya elmondta, hogy tízéves gyermeke nem mer már megint kimenni az utcára, mivel a többi gyermek állandóan szidalmazza zsidó volta miatt. Az ilyen esetek nap-nap után megismétlődnek.

A zsidók a mai Németországban megint a bűnbak szerepét játsszák. A németek szeretnék a maradék-zsidókkal megismételni mindazt, amit Hitler idejében a zsidókkal tettek. Nem akarják

belátni saját bűneiket és mindenért a zsidókat teszik felelőssé. Ezért hirdetik: „Ki a zsidókkal!”

Kisch brigadéros emlékezete

Kisch mérnökkari brigadéros a második világháborúban az angol hadsereg szinte legendás katonái közé tartozott. Az ő alakulatai tisztították meg az elaknásított terepet Tobrukban és El Alameinnél és a németeket üldöző szövetséges seregek előtt.

Kisch brigadéros maga is az első vonalakban tevékenykedett és munkája közben szenvedett hősi halált egy felrobbant akná-tól.

A jeruzsálemi Héber Egyetemen róla nevezték el az egyik laboratóriumot. Ez a laboratóriumot most kibővítik. Smuts angol birodalmi tábornok, Dél-Afrika volt miniszterelnöke állt az élére a laboratórium kibővítésére indított gyűlési akciónak.

Numerus clausustól és az iparendedélyek megvonásától tartanak a délafrikai zsidók

Több ízben foglalkoztunk már a délafrikai helyzettel. Dél-Afrikában tudvalevőleg az a Malan került uralomra, aki a fajgyűlölet régi terjesztői közé tartozik és szélsőjobboldali kormányában több antiszemita találhatók.

Bár Malan nemrégiben kijelentette, hogy nem tervez zsidóellenes intézkedéseket és csupán a délafrikai „idegen zsidók” kivándorlását szeretné meggyengítéses alapon keresztülvinni, a délafrikai zsidóság körében nagy nyugtalanság észlelhető. Mint a zürichi *Israelitisches Wochenblatt* közli: a dél-

afrikai zsidóság attól tart, hogy rövidesen életbeléptetik az egyetemeken a numerus clausust és sor kerül az iparendedélyek visszavonására.

Dél-Afrikában egyébként körülbelül 100.000 zsidó él. 10 zsidó képviselő is van. Ezek közül 9 Schmutz tábornagy nemrég megbukott kormánypártjához, amely most ellenzékbe szorult, 1 pedig a munkáspárt-hoz tartozik.

A délafrikai zsidó bevándorlás ötven évvel ezelőtt kezdődött és a főképp litvániai eredetű zsidók igen nagy szerepet játszottak az ipar és kereskedelem kiépítésében.

Ausztriában csökken a hontalanok száma

Az amerikai hadsereg ausztriai főhadiszállása közli, hogy a zsidó hontalan személyek száma egyre csökken az ausztriai hontalan-táborokban.

A hontalan személyek számának csökkenése két okkal magyarázható: először a minimumra korlátozódott az Ausztriába való bevándorlás, másodszor egyre növekszik a Dél felé való kivándorlók száma.

A Zsidó Állam kiköltésén óta 1700 hontalan zsidó távozott Ausztriából,

hogy Palesztinába siessen és ott beálljon a zsidó hadsereg harcosai közé.

A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* szerint: „Ausztria amerikai zónájában nem gördítenek akadályt a Palesztinába való kivándorlás elé, sőt azt támogatják. Ezzel szemben a francia és a brit zónában újabb és újabb rendszabályokkal akadályozzák meg, hogy a hontalan zsidók elinduljanak Palesztina felé.”

A lengyel zsidóság új központi szervezete

A lengyel zsidóság két nagy szerve: a Zsidó Központi Bizottság és a Zsidó Hitközségek Tanácsa egyesült. Új, közös szervezet állítottak fel és a jövőben ez a szerv jár majd el a kormánynál.

Az új szerv azon az elvi alapon keletkezett, hogy biztosítani kell az egész lengyel zsidóság számára az általános szombati munkaszünetet.

A lengyelországi zsidó hírek közé tartozik, hogy a zsidó szervezetek igen nagy eredményeket érnek el és a lengyelországi szövetségi mozgalom élvonalába kerültek.

Lodz környékén a zsidó szervezetek elhatározták, hogy jövedelmük 14 százalékát zsidó emberbaráti és művelődési célokra fordítják.

Múlt héten Krakkóban halálraítélték a lengyelországi zsidóság egyik legkegyetlenebb német megkínzóját, dr. Josef

Bühlert, aki a krakkói zsidóság deportálását intézte. A közeljövőben újabb perek egész sora zajlik majd le a lengyelországi német gyilkosok ellen.

„Amerikában növekszik az antiszemitizmus — mondotta MacCracken

A „*Jewish Chronicle*” közli MacCracken-nak, a Vassar Női Kollégium volt igazgatójának, a Keresztények és Zsidók Nemzetközi Tanácsa elnökének nyilatkozatát.

— Az Egyesült Államokban — mondotta MacCracken — állandóan növekszik az antiszemitizmus. Több mint 100 olyan egyesület van, amely a faji és vallási gyűlölet terjesztésével foglalkozik, ezeknek túlnyomórésze antiszemita irányzatú. Itt az ideje, hogy az eddigig sokkal erősebb küzdelmet indítsunk az antiszemitizmus ellen!

Negyvenéves uri-nőidivat üzlet nagy eszterláti városban, országos márc. 10-én csatlakozott elhatározása folytán eladó. „Nagyforgó” jellegűre a kiadóba.

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

Megszületett az ezredik zsidó gyermek a cyprusi táborban

A „Jewish Chronicle” jelenti Cyprus szigetéről, hogy a nicosiai katonai kórházban múlt héten megszületett az ezredik zsidó gyermek, akinek szülei a zsidó táborlakók közé tartoznak.

Az ezredik cyprusi zsidó gyermek szülei: Masha és Mordecháj Katz, akik Lengyelországból igyekeztek Palesztina felé, de a brit hatóságok „jövöltábor” egyelőre cyprusi internálótáborba jutottak.

Liberális lelkesből — orthodox rabbi

A „Jewish Chronicle” jelenti, hogy dr. S. Rappaport, a dél-afrikai Johannesburg zsidó reform-hitközségének lelkesze, aki régebben a birminghami liberális zsinagóga papja volt, elfogadta a johannesburgi északi kerület rabbi-tisztségét.

Ehhez hasonló eset csupán M. Perlzweig-gel történt, aki ugyancsak a liberális zsidóság sorából lett orthodox rabbi.

A palesztinai zsidóság képviselői a nemzetközi eszperantó-kongresszuson

Malmöben július végén nyílt meg a XXXIII. nemzetközi eszperantó kongresszus, amelyen a zsidóság képviselői is megjelentek. Palesztinában különösen a munkásság körében igen erősen teret hódít az eszperantó-mozgalom.

Az Egyesült Államok rabbijainak konferenciája

Az Egyesült Államok rabbijainak 59. konferenciája most zajlott le Kansas Cityben.

A konferencián szóba került a bontalanok táboraiiban selylő zsidók elhelyezésének kérdése is. „Általában igen élesen elítélték az Egyesült Államok új bevándorlási politikáját, amely a zsidóság szempontjából cseppet sem kielégítő.

Nagy feltűnést keltett Sylvan D. Schwartzmann rabbi jelentése az amerikai zsidóság vallási helyzetéről. A jelentésből kitűnt, hogy az Egyesült Államokban a liberális zsidóság nagyarányú megerősödése tapasztalható, 305

liberális hitközség helyett most 364 liberális hitközség működik.

Philip Bernstein rabbi, aki azelőtt az Egyesült Államok németországi övezetének zsidóügyi tanácsadója volt, azt fejegette, hogy az önálló Zsidó Állam létrejötte fontossá teszi a

Bruno Segre érdekes leleplezése Göbbels „SS-zsidó”-ról

A párisi La Terre Retrouvée érdekes cikket közöl a turini Bruno Segre tollából. Bruno Segre a Giustizia e Libertà elnevezésű olasz partizán-csoport vezetője volt a fasizmus elleni küzdelemben és most a Mondo Nuovo című nagy olasz napilap vezércikkirója.

Bruno Segre cikke azokról a „zsidókülső” SS-legényekről szól, akiket Göbbels rendeletére Himmler külön kiképzésben részesített és akiknek az volt a feladatuk, hogy — zsidónak adva ki magukat — leleplezzék a zsidó mozgalmakat.

Időnként az SS „zsidókülső” tagjaiból külön tanuló-csoportokat alakítottak. Ezeket a kiválogatott SS-legényeket megtanították a zsidó imákra, a zsidó szertartásokra, a keleti zsidó népszokásokra, sőt tökéletesítették jiddis-tudásukat is. „SS-

Palesztinában és Palesztinán kívül élő zsidók viszonyának tisztázását.

— Itt az ideje, hogy teljesen szét válasszuk — mondotta Philip Bernstein rabbi — a Palesztinán kívül élő zsidók politikáját Palesztina politikájától.

zsidó” ugyanis csak az lehetett, aki már éleve tudott valahogyan jiddisül.

Külön Talmud-tanfolyamokat rendeztek az SS-nek ebben az iskolájában, amelyről most Bruno Segre érdekes leleplezésekkel szolgál a nagyvilágnak. Bruno Segre voltaképp azokat az adatokat ismerteti, amelyeket a Lübeckben elfogott Herbert Gotthard, aki maga is „SS-zsidó” volt, adott elő az amerikai katonai ügyészségen.

Hogy az SS megtudhassa a zsidó minden titkát, a zsidók közé „beépített” megbízottai ngyszóván a gázkamrák kapuját tartoztak eljátszani szerepüket és az „SS-zsidók” Auschwitzban, Birkenauban, valamint a többi haláltáborban még az utolsó pillanatban is igyekeztek különböző dolgokat meg tudni a kipusztítás előtt álló zsidóktól.

Az új brit birodalmi főrabbi bemutatkozott az alsóház tagjainak

Az Israelitiches Wochenblatt közli, hogy a most megválasztott brit birodalmi főrabbi, dr. Brodie, külön fogadóestén mutat-

kozott be az alsóház tagjainak. Ezen a fogadóestén sok zsidó probléma került szóba.

Veit Harlan tovább garázdálkodik

Az Aufbau írja, hogy Veit Harlan, a hírhedt Just Süss-film rendezője, aki körül állandó botrányok zajlanak le, tovább garázdálkodik.

Nemrégiben a hamburgi Waterloo-színházban megjelent feleségével a „Házasság árnyékában” című film bemutatóján. Sőt, feleségét, a náci ünnepelt sztárját, Kristina Söderbaum-ot is magával vitte. A moziban nagy botrány támadt és Anton Jaffé moziutalajdonos, akinek „feleségét” Auschwitzban elégették, kiutasította a Harlan-párt a nézőtérrel.

A Telegraf most közli, hogy Veit Harlan — ahelyett, hogy meghúzódnék a homályban — zörmös levelet írt a moziutalajdonosnak. A levél így szól:

„A világ kerek. Nemsokára feleségem újból fellép majd és én is megkezdhetem munkámat. Figyelmeztetem Önt, hogy térjen észre és azt tanácsolom, hogy sürgősen kérjen tőlem kecsánatot, mielőtt baj lesz.”

Veit Harlan levele egyébként nevesek Veit Harlanra jellemző, hanem arra is, hogy a náci Németország nyugati zónáiban milyen magabiztosan mernek fellépni.

Keresztény-zsidó diákkonferencia Hannoverban

A zürichi Israelitiches Wochenblatt írja, hogy a hannoveri zsidó diákok elhatározták: megrendezik a hannoveri keresztény-zsidó diákok közös konferenciáját, amelyen meg

akarják vitatni a még mindig erős hullámokat verő antiszemitizmus problémáját.

Amennyiben a keresztény diákszervezetek elfogadják a zsidó diákok testületének meghívását, ez lesz Hannoverban a náciizmus keletkezése óta a keresztény és zsidó diákok első közös tanácskozása.

A liberális zsidóság rabbisemináriumának kibővítése Amerikában

A newyorki Aufbau közli Cincinnatiából, hogy a Hebrew Union College-t összeolvasztják a Jewish Institute of Religion-nal, aminek következtében a liberális zsidóság rabbisemináriumára sokkal szélesebb keretek között folytatja majd működését.

Az új, hatalmas, liberális zsidó rabbiseminárium elnökévé dr. Nelson Glück-öt választották.

A tripoliszi zsidó menekültek Rómában

Az Uj Élet megírta, hogy Marokkóban és Tripoliszban pogromszerű jelenségek jádászódtak le, amelyeknek halálos áldozataik is voltak.

Rómába most 35 tripoliszi zsidó menekült érkezett, akiknek az ottani olasz konzul beutazási vízumot adott.

A zsidó menekültek elmondták, hogy az arabok körében még mindig tart az izgalmi állapot és éppen ezért az ottani zsidóság életbiztonsága nem megnyugtató.

5500 zsidó él Irországon

Irországon — az ottani zsidóság központi szervezetének legújabb kimutatása szerint — 5500 zsidó él 3 millió nemzsidó között.

A parlamentnek egy zsidó tagja van: Robert Briscoe, aki nagy tekintélynek örvend.

Az irországi zsidók a második világháború idején erősen kivették részüket a külföldi zsidóság megsegítéséből és most is hatalmas husszállítmányokkal támogatják a bontalanok táboraiiban élő zsidókat.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat mindent ellát. — (Ejjel-nappal)

Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Egy tragédia nyomában

Hunfalva, 1948 nyara

A lomnici csucs csaknem derekáiig hóval lepelt, a hegyek innen a távolról hamvaskéknek tetszenek, az ég végtelen kék, a kis huncoveci falu, mintha csak játékoska lenne ebben a végtelenségben, a benne lezajlott tragédia mégis tücsap a téren és az időn...

Csendes falu Huncovec, hívták már Hunfalvának is, meg Hunzdonak is. A látrai levegő áramlik ide a szellő nyomán... És ebben a megbékéltségnek tűnő csendességben egy élmény velitődik fel előttem az emlékezés vázsnán.

*

Eppen tíz esztendeje annak... Hitler árnyéka már sötétlen vetődött Csehszlovákiára, egész Európára, és én itt ültem a híres hunfalvai jesivában.

A nagy rabbinak, Teitelbaum ivadéknak voltam vendége.

Az európai hírű hunfalvai jesiva rabbija igyekezett méltó lenni elődéhez: becsületes életű tudós volt.

A felesége éppen akkor szülte a kilencedik gyermekét.

— Kár, hogy nem nevelhetem fel őket — mondta a rabbi.

Megütközve néztem rá. — Az anyagiak miatt van baj? — kérdeztem.

Főlényesen mosolygott: egy ember, aki magasan felülről nézi az ilyen mindennapiságot.

— Nem értem, hogyan szabad önnek ilyesmit mondani. Még hitetlen embertől is rossz az ilyesmit hallani.

— Szörnyű idők jönnek, az életünk semmivé lesz.

A rabbi szobájában ültünk, hatalmas foliánsok egymás mellett sorakoztak a fal mentén. A délutáni nap besüttött. Egy hosszú gyalutallan asztal, két gyalutallan pad volt a rabbi szobájának berendezése: kora hajnaltól késő éjszakáig tanulmányozta a foliánsokat. Így lakott elődje is.

Hitler árnyéka ekkor már megnyúlt, de neveltségessé tñnt minden olyan gondolat, mintha hatalma elérne idáig is valaha. — A gonosziságnak nem lehet olykor gálat velni — mondta a rabbi.

— Az Isten nem tűri ezt — feleltem indulatosan.

— Nem kell mindent a Teremtőre fogni — felelte nyugodt hangon.

— S ha így van, miért nem menekül el?

— Osztozni kell a közös sorsban.

Hosszan viláztunk, nem magyarázta meg, miért látja ennyire megdöbbenőnek a helyzetet, a szomorúság és megbékéltség valahogyan egyszerre áradt belőle.

— Most pedig megmutatom a jesivát — mondta több mint kétórás beszélgetésünk után.

— Miért nem küldi el a tanítványokat, miért nem mondja

meg mindenkinek, hogy meneküljön, miért tanítja őket úgy, mintha semmi rosszat nem várna? — kérdeztem.

— Az otthonaikban ugyanaz a sors vár rájuk, nincstelenek, nem találhatnak biztos menedéket sehol.

Ránéztem a rabbi pergament-szerű arcára, szeme tiszta volt s nyugodt.

Emlékszem, egyetlen egyszer, a borzalmas dorai láger éjszakai keserves robotjában megjelent előttem a szeme, az arca. Akkor arra gondoltam, hogy bizonyára beküldték a gázba a feleségével, gyermekeivel együtt és biztos, hogy mielőtt megölnék, megnyugodva imádkozott és gondolatában, érzésében megáldotta gyermekeit.

Irigyeltem.

*

Igen, megnéztem a jesiváját, már majdnem elkészült az emeletes épület, csak a vakolás hiányzott.

Ó, a rabbi könyörögte össze a pénzt az építkezéshez a világ minden tájáról.

A legnagyobb jesiva lett volna Európában.

A növendékekkel is beszélgettem.

Ezek a fiúk látszólag csak a tanokat tanulmányozták és mégis meglepően tájékozottak voltak a világi dolgokról. Büszkén beszéltek arról is, hogy orvosok meg mérnökök kerültek ki soraikból. Három-négy nyelvet beszéltek, és tanultak és tanultak.

— Tudom, hogy világi ügyekkel is foglalkoznak, — mondta a rabbi — de magukkal viszik utra valóra, amit itt kapnak, bárhová kerülnek az életbe, vagy a...

*

Fáj a szívem. Emlékek kapáinak rajta. Lüktelet agyamban a rabbi szavai lökődnek fel.

S most ismét itt állok a hunfalvai jesiva előtt.

A volt jesiva előtt. Valami raktárféle lett.

Még a németek rendezték be ilyesminek.

*

Az egész Hunfalván egyetlen zsidó családnak maradtak meg az ivadécai.

A hunfalvai zipserek legfőbb jövedelme a jesiva növendékeinek tartása volt. Szobát adtak a számukra, tojást, kejet adtak el nekik és általában olyasmit, amit a kaszuth szabályai megengedtek, hogy fogyasszák. Eladták nekik burgonyájukat, kukoricájukat, gyümölcsüket és más termékeiket.

Azután jött Hitler.

Jött a Gestapo, jött a Hlinka gárda és jött a vég.

A jesiva növendékei féltették életüket, mert a belenyugvást még sem tanulták meg a rabbitól és a hunfalvai zipserekhez fordultak segítségért.

Vagyonukat ajándották fel cserében. A vagyonuk pedig csupán egy-két ruha, néhány darab fehérnemű, szobkendő, talán két pár cipő, esetleg óra meg tölthető volt. Tehát nem sok. De a kapzsi fakubeliének mégis kellett ez a „vagyon” és megegyeztek: ennek ellenében elbujtatták a jesiva növendékeit, akikből eddig éltek.

Pincébe, pajtába bujtatták őket, de előbb elvették a ruhájukat, cipőjüket, csupán egyetlen fehérneműt hagyták rájuk.

S ugy volték, hogy jó üzletet csináltak, amikor a szerencsétlen növendékeket félmezletlenül

kiszolgáltatták a Gestapónak. A fiúk menekülni akartak, fel a hegyekre próbálták szökni, a zipserek hajtották őket és átadták valamennyit a Gestapónak.

*

Nem maradt meg közülük egyetlen egy sem.

Itt állok a hunfalvai volt jesiva előtt.

Az ég olyan végtelenül megszűz kéklik felettém.

A rabbi szemét látom.

És mégsem tudok megnyunyodni.

JÁK SÁNDOR

Külföldi keresések

Alantlakat a DEGOB Információs Osztálya (Bethlen-tér 2) utján keresik:

Grünbaum Lili (Amerikából) keresi: hozzátartozóit: Blener Grünbaum Szeréné, szül. 1883; Blener Isáka, szül. 1882; Blener Margit, szül. 1917; Blener Salamon Rózát, szül. 1919; Blener Hermann, szül. 1921; Blener Adolf, szül. 1923. Fentiek legutóbbi budapesti címe: II. Kondor-u. 46.

Bannano Tamás (Amerikából) keresi: Buzási Máriát, kb. 22—23 éves, legutóbbi budapesti címe: Veres Pálné-u. 7. Bereg megyében is lakott.

Seldner Aranka, Budapest, V., Katona József-u. 21. sz. 6. (Hornik Sándornénál) keresi: Wilhelm Samuelné Friedmann Lujzát és 4 leányát, (egy ikerpár Irén és Blanka, mások kettő neve ismeretlen) és Schwarcz Jakabné Friedmann Szidóniát, valamint 2 gyermekét: Ibolyát és Duvel.

Jagodio Helene (Párisból) keresi: Funk Marcellt, szül. 1934 X. 1. Franciaországban; Kutscher Annet, szül. 1939 Csehszlovákiában (Miava); Bloody Ruthot, szül. 1942 Csehszlovákiában (Szerez), utolsó budapesti címük: Andrássy-ut. 28.

Barker Pál (Amerikából) keresi: Fussfeld Miksát, szül. 1901 és Fussfeld Agnét, szül. 1930. legutóbbi budapesti címük: Vörmező-u. 14.

Külföldről keresik: Jánkolyits Lenkét, k. 1944-ben a József-körút 31/b. alatti leányotthonban lakott.

Eppier Sándorné, Bethlen-tér 2., keresi: Klein Marcel gépész-mérnököt, szül. 1906, Nyíregyháza, bevonult 1941-ben munkaszolgálatra, utóljára Jugoszláviából írt, 1944 óta semmi hír.

Shone Leona (Amerikából) keresi: Klein Sándort, szül. 1902; Klein Vikort, szül. 1936; Klein Teddyt, szül. 1934; Klein Fenerstein Irént, szül. 1917-ben; Friedmann Ignácot és Klein Friedmann Margitot. Nevezettek számai lakosok voltak. Budapesti címük: Vig-u. 16. és Dessewffy-u. 47.

Klein Miklós (Amerikából) keresi: Klein Sándort, szül. 1909; Klein Vilmost, szül. 1895; Klein Márkust, szül. 1864; Klein Be-

ginát, szül. 1891; Klein Hermann, szül. 1895, legutolsó címük: Árpád-u. 1.

Kaufmann Sándor (Alexander) (Bukarestből) keresi: feleségét Kaufmann Sándornét sz. Reinstein Ellát, szül. 1900-ban. 1947 november végén jött Budapestre, tovább akart utazni, de betegsége miatt itmaradt.

Kohn Jenő (Husztról) keresi: édesapját Kohn Adolfot, ki Huszton lakott. Szül. 1899-ben Hajdunánáson.

Moskovitz Sol (New-York) keresi: Moskovitz Adolfot vagy Józsefet, szül. 1899-ben, Munkácsban, budapesti lakcíme: Kazárcu-utca 7.

Romberg Eugenia (New-York) keresi: Pavloirts Rózát, Pavloirts Sándort és Pavloirts Károlyt, legutóbbi budapesti lakcíme: Mészöly-u.

Rubin Adolf (New-York) keresi: Rubin Emilt, szül. 1905, II. 13-an, Ausztriában, legutóbbi budapesti címe: Dohány-u. 16., foglalkozása: könyvkötő.

Török Albert (Koppel bei Salzburgból) keresi: dr. Schwarcz Lajost, szül. Kolozsváron, kb. 48 éves, utóljára 1944-ben tartózkodott Budapesten, a Royal szállóban lakott.

Silber Hersch (Ausztriából) keresi: fiát Silber Simont, szül. 1918, Zamoscz (Lengyelország). Alultól 1946 nyarán Budapesten tartózkodott.

Rosnblatt Regina (Amerikából) keresi: Steigmann Moiset, 60 éves; Steigmann Benziot, 30 éves; Steigmann Seldát, 24 éves; Steigmann Mihályt, 16 éves; Kofflenné Steigmann Rufkyt. Lengyel állampolgárok, Kolozsától jöttek Budapestre. Legutóbbi lakcíme: Kazinczy-u. 45.

Sphzer Teréz (Jamaicából) keresi: Székely Erzsikét, 44 éves, Székely Annát 45 éves; Székely Rozállát, 46 éves; Székely Györgyöt, 49 éves. Legutóbbi budapesti lakcíme: Aréna-ut. 27. Kepes családnál.

Ehrlich Iván (Milánóból) keresi: Dobrosy Udánné sz. Friedlét, szül. 1888, I. 5-én Vágszereden. Legutolsó budapesti lakcíme: II. Bimbó-u. 4.

Világhírű francia író lett egy lengyel-zsidó

(Befejező közlemény)

Irta: SZILÁGYI GÉZA

I.

A ZSIDÓSÁG kötelessége, hogy meg ne feledkezzék nagyjairól. Jules Verne, akit, mint előző cikkemben említettem, a legelőkelőbb francia folyóiratok egyikében *szinkeresztény esszéista* nevez kora egyik legjobb koponyájának, megérdemli, hogy őt is számon tartsuk, nem az örök-fényű legnagyobbak között, — ne essünk a kegyelet tulzásából —, hanem az el nem feledendő és megkoszorúzendó igen jelesek díszes sorában. Ha a felekezetek-főlömi irodalmi franciaság a legjobb koponyák egyikének értékeli és hirdeti éppen manap Jules Vernet, a zsidóság, bármilyen gazdag volt is tehetségeiben és akármennyire hővelkedik ma is bennük, mégsem lehet olyan gögös gazdag, hogy ne vegye tudomásul és ne hirdesse: ennek a ritka koponyának tulajdonosa zsidó volt.

II.

JULES VERNE zsidó voltáról egyetemi ballgató koromban, 1900 körül értesültem. Ballagi Aladár egyetemi tanár, aki már Teformátusnak született, de nagyon örült a véleménye szerint tulajdon szellemi értékállományát jelentékenyen gyarapító „zsidó örökségnek”. Kinizsi-utcai lakásán, ahol a könyvek jóformán kiszorították az ott élő embereket, megmutatta nekem *kuriózum-gyűjteményének* akkoriban legújabb „ékesességét”. Lyoni nyomdában, finom papíron készült francia nyelvű röplap volt, mindössze, ha jól emlékszem, huszonöt-harminc sornyi művésziessen nyomtatott szöveggel. Nem tudom, valóságos működött-e akkor Lyonban az az állítólagos Drummont-társaság, (Drummont a századfordulón a leghírhedtebb és, sajnos, igen népszerű antiszemita pamphletíró volt Franciaországban!), amely az én kedves professzoromnak megküldte a szemnek hízogó nyomtatványt. A röplap azt kárhóztatta, hogy a tiszta és nemes érzésű keresztény francia ifjúságot megméltatja, megfertőzi, erkölcsileg beszenygyezi veszedelmes regényeivel egy gyűlözetos zsidó, tetejébe még csak nem is francia, hanem lengyel-zsidó, Jules Verne, aki világhírűvé mert lenni. Ez ellen

az elszomorító veszedelem ellen minden becsületes franciának össze kell fognia.

Professzoromnak nyilvánvalóan rossz kedvével nem tördve, hangosan kellett kacagnom. „Mit nevet?” — kérdezte kissé ingerülten a világlőrténelem tanára, aki tulságosan komolyan vette a mindenséget és benne önmagát is. „Professzor ur, nevelnem kell azon, hogy ezek a bolond francia antiszemiták az öreg és beleg aggasztó, Jules Vernet valószínű bűnös-ként szeretnék körözletni, azt a Vernet, aki folyton csak tanítani akar és úgy véli, hogy Istent leginkább és legjobban a természettudományokat lehet szolgálni, és aki azért imádjja a természettudományokat, mert azt reméli, hogy fejlődésük egyik legalkalmasabb előkészítője a haladás útján, a mindig előre és felfelé haladás útján, egy igazságosabb, az életet, mindenki életét megjavító és megszépítő új rendnek. Az ilyen embert az ifjúság megrontásával vádolni inkább kacagtató, semmint elszomorító dolog.”

A professzor, aki már mint koraérett gyerek bujta a Vasárnapi Ujság legrégibb évfolyamaiban Verne regényeit, kénytelen volt velem kacagni. De azlán felülkerekedett benne a minden adattal szemben a tudományos kételkedés ősi kémlőszereit kipróbáló forráskritikus. Ezt mormogta: „Jules Verne éppen olyan gyermekrontó, mint amilyen lengyel-zsidó. Nézzünk csak utána, segítsen!” Nekiestünk a professzor óriási könyvtárában vagy huszonöt régi és újabb enciklopédiának, lexikonnak, életrajzgyűjteménynek. Valamennyien egyformán azt jegyezték föl a legelterjed-

tebb természettudományi regények világszerile ismert szerzőjéről, hogy *Nantesben született 1828-ban.* „No lám,” — mosolygott diadalmasan a professzor — „ilyen lelkiismeretlenség a lyoni Drummont-társaság tagjai. Nantes tudvalevően Franciaországban van, nem pedig Lengyelországban. Jules Verne tehát lengyel-zsidó nem lehet.” Udvariasan megbiccenteltem fejemet, de magamban azt gondoltam, zsidó azért még lehet, sőt, lengyel-zsidó is, ha szülei rövidebb vagy hosszabb idővel a kis Jules megszületése előtt Lengyelországból kerültek Franciaországba, ott pedig Nantesbe. De ezt csak magamban gondoltam és hamarosan egy adat-foszlánnyal gazdagabbat elbuszultam a tanár úrtól.

III.

NEM MULT EL öt év a Kinizsi-utcai beszélgetés óta és azzal a tapasztalattal gyarapodtam, hogy az antiszemiták gyakran hazudnak ugyan, de nem mindig. Jules Vernetel kapcsolatosan például nem hazudtak, amikor kisütötték róla — sem az író, nem közönséges agybeli képességeinek rangját nem csökkentették, sem nemes emberi egyéniségének a haladás szempontjából is értékét nem érintették azzal a megállapítással — hogy „nem francia-francia”, hanem lengyel-zsidó. 1905 tavaszán az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy Jules Verne a franciaországi Amiensben, ahol utolsó éveit töltötte, helvenhét éves korában meghalt. Néhány héttel utóbb pedig a német zsidóság legelőkelőbb kulturpolitikai folyóiratában, az Ost und West-ben névtelen kis közleménybe fog-

lalva, amely, a lap rendes szokásából következtetve, az író megbízhatóságát megtestesítőjének, Leo Winz szerkesztő-kiadónak tollából eredt, rövid nekrológot olvastam Verneről, számos természettudományi regény „zseniális szerzőjéről”, akinek munkái a világnak számtalan nyelvén és számtalan országban a legnagyobb elterjedtségre tettek szert. Winz, aki jól megrágta minden szavát, mielőtt a nyilvánosság elé bocsátotta, rámutatott arra, hogy mindenki ismeri ugyan Verne nevét, de annál kevesebben tudják, hogy ez a kitűnő író nem úgynevezett „vérbeli francia” volt, mint a közludat tartja, hanem lengyel-zsidó. Minden lexikonban a franciaországi Nantes szerepel, mint az író születési helye, mégpedig Winz állítása szerint Jules Verne saját, mi tagadás, hamis adatközlése alapján. Az annyira franciásan hangzó Jules Verne név voltaképpen csak írói álnév, mondhatjuk így is, fedőnév. De ezt évtizedeken át nem tudta senki, mert Verne a maga költött nevét a mindennapi életben „francia” családi névül is használta. Eredeti neve, őseinek is neve: Olschewitz, a kis Julian, később Jules pedig a lengyelországi Plockban született. A Verne névnek érdekes az eredete. A fiatal Olschewitz a maga családi nevét, kissé tulmérésnyelvészkedő buzgóságában, kapcsolatra hozta a lengyel „olsa” szóval, amely égersút jelent. Ezt a szót pontosan lefordította franciára (verne franciául annyi, mint égerfa) és ilyen módon lett a lengyel-zsidó Julian Olschewitzből a szinfrancia Jules Verne. Leo Winz lelkiismeretesen számot ad arról is, hogyan tudta meg Verne zsidó származásának „littát”. Az ő forrása egy öreg lengyelországi származású hölgy, aki agg korában Berlinben élt. Ő is, sógora is, gyakran volt együtt a fiatal Juliannal, akit Plockban mint „igazán jó” talmodistát tartottak számon. Az öreg hölgy még élénken emlékezett arra, hogy Julian Olschewitz pájézt viselt, valamint arra is, hogy mielőtt elhagyta a lengyel kisvárost és nekivágott a nagyvilágnak, s a később rádelelt világhírneke, azzal lepte meg a két hölgyet, hogy levágatta oldalsó két hajfürtjét és már pájész nélkül jelent meg a búcsulátogatáson. A lyoni Drummont-társaság tehát egészen kiételelesen nem feleltett, amikor Verneről röplapot terjesztve, zsidózott, sőt, lengyel-zsidózott, csak akkor rágalmazott, mégpedig nagyon

MODERN PARÓKÁK, pótrészek

művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

Mielőtt haját festeti vagy
dauerollatja mutassa meg

RENCZES hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84.
Hajmunkák. Pedikűr. Nyílondauer

csunyan, amikor az ifjúság meg-
rontójának merle nevezni azt a
férfit, aki az ifjúság jötevője,
mert mindennél fontosabb és
hasznosabb dolgokra kellemesen
oktatója volt.

IV.

MOST PEDIG SZINTE lírai
befejezésül, egy személyes élményemet kell elsőhajtanom,
akár el is sirnom. Az élményben szerepelt hölgy — nevét mélyszégyen kegyetlennel idejegyzem — madame Stéphanie Frejdlia, a szörnyűségek varsói kín-orgiáján pusztult el: nemcsak gyöngéd emléktől sárral és vérről beszennyezve hagyta rám, elszomorító örökségül. Ez a lelkesedőn irodalomkedvelő és finom irodalomértő nő, egy varsói zsidó orvos felesége, valamelyik beszélgetésünk során szóba hozta Jules Verne-t is, annak egyik példájával, hogy az antiszemitáktól legkevésbé asszimilálhatónak mondott lengyel-zsidó mi mindennél bir áthasonulni: ha úgy esik, senkitől kétségbe nem vont gall szellemű francia íróvá is. A hölgy édesapja, aki Varsóban a mennyiséglannak szélétében megbecsült tanára volt, még lengyel fiatalembernek ismerte Julian Olschewitzot, ez pedig már mint világhírű Jules Verne is állandó levélbeli összeköttetésben maradt varsói matematikus barátjával. Barátnőm tudomása szerint nevét franciásította, a lexikonok számára „módosította” szülőhelyét is, de nem keresztelkedett meg. Megmaradt zsidónak, csak nem tiltakozott az ellen, hogy a francia köztudatban kereszténynek szerepeljen. Lehet, hogy Amiensben, ahol meghalt, a keresztény temetőben fekszik, ez valószínű is. De ez sem változtat azon, hogy őseinek hitét, ha eddig nem tisztázott okokból férfikorában nyíltan és hangosan nem vallotta is, nem is tagadta meg, még formailag sem. Az amiens-i keresztény temetőben meg nem keresztelt zsidó fekszik. Jules Vernének varsói tanárbarátjához írt levelét egyik régebbi levelemből — amikor láttam a levelet, írója is, a címzett is már halott volt — ezt a mindenről való néhány sorát idézhetem: „Meg nem rendíthető életvem: az elméleti természettudomány és a gyakorlati technika haladásán át a gazdasági haladás felé, a kulturális haladás felé, a kulturális haladás át az erkölcsi haladás felé! Ez a fejlődés legszelídebb útja! Ha kanyargónak látszik is néha, mégis egyenes út, nem szabad letérni róla.”
Ugyanez a hang sug a francia

ifjúság felé Vernének egy ké-
véssel az író halála előtt el-
hangzott nyilatkozatában: „Fa-
natizmus, tudatlanság, konok
hagyományok, hadd keverjétek
mérgeiteket, hadd kovácsoljátok
láncaitokat, hadd élesítsétek
tőröiteket, hadd gyujtsátok meg
máglyáitokat, hadd hívjátok se-
gítségtekre a világ minden kin-

zószerzárát, hadd próbáljátok
meg, hogy könnybe, vérbe fojt-
sátok az igazságot: mégis mo-
zog a föld! Mégis!

Egy szava sínes ennek, egy
nemes élet alkonyán elhangzott
legszíntébb vallomásnak, amely-
lyel bármilyen haladó ember,
tehát haladó zsidó is szívből
nem érthetne egyet.

Oroszlánszívű Rikárd angol király és Bevin, angol munkáspárti miniszter

Írta: dr. Rózsa Ignác

Hogyan kerül e két név, amit
csaknem nyolcszáz esztendő
választ el egymástól, egy cím
alá? Erre felel az alábbi rövid
történeli lecke.

Oroszlánszívű Rikárd 1191
április 10-én 250 hajóval magá-
ban utra kelt a Szentföld felé.
Hosszas viszonyosság után, ju-
lius 8-án érkezett Akkon alá,
melyet akkor már a francia és
német keresztiesek javában
ostromoltak. Akkon elfoglalása
után Rikárd megesküdött, hogy
előbb le nem teszi a fegyvert,
míg Jeruzsálemet föl nem sza-
badítja Szaladin szultán pogány
szaracénjai kezéből. Rettenhetet-
len bátorsággal harcolt, (ekkor
kapta az oroszlán-szívű dísz-
jelzőt) s miután a jeruzsálemi
koronát nővére fiának, Henrik
champagnei grófnak adomá-
nyozta, visszaindult hazájába
1192-ben.

Most vizsgáljuk meg, mit tett
Mr. Bevin pontosan 752 év el-
telével.

Röviden: a „pogány” arabok-
kal.

Hét arab állam hadseregével —
egy ellen — megostromolta és
elfoglalta Izrael országának fő-
városát, Jeruzsálemet. A pogá-
nyok „szent háborúját” meg-
szervezte a Szentföld ellen. Új
keresztes hadjáratot indított
pogány lobogó alatt, hogy meg-
tarisza az imperialista hadvise-
léshez szükséges folyóaranyat:
az olajat, folyjon bár arab és
zsidó vér.

Most már tudjuk, hogy a
keresztes hadjáratok sem fő-
képpen a Szent Sír felszabadítá-
sáért folytak. A „Szent Sír”
és a „Vörös Kereszt” a vezetői:
királyok és lovagok hódító és
kalandvágyának takarói voltak,
éppúgy mint a moslani hábo-
ruk irtózatosságait is eszményi
köpenyegbe burkolják. Még Hit-
ler is „védőként” igazolta le nyu-
gati szomszédait.

Bevin nyíltan ellenjegyezte a

hét arab állam „szent háború-
ját”, melynek hangoztatott célja
a zsidóság kiirtása és a zsidó
állam megalakulásának meg-
akadályozása.

Azonban Izraelt nem lehet
már arról a földről kipusztítani.
Az izraeliták Jeruzsálem kivéte-
lével határaitokon belül vannak,
sőt több helyen a támadók terü-
letén állanak.

Amikor ezt az angol kormány
látta és észrevette, hogy az új
Izrael-ország ellen szított harc
nemcsak Amerikában, hanem
Európa legtöbb államában növe-
lő népszerűtlenségét, arra hi-
vatkozott, hogy az arabokkal
kötött szerződés kényszeríti
Angliát arra, hogy segítse őket.
Míg azt a köteleességet, melyet
a Balfour-deklarációban 1917-
ben és az UNO megbízásából
vállalt: hogy a zsidóknak nem-
zeti otthon teremt, nem telje-
sítette, sőt annak lerombolására
szövetkezett. Az UNO-ban egy
szavazattöbbsége volt és ennek
tudatában azt mondta, hogy
csak abban az esetben áll el az
araboknak pénzzel és fegyverrel
való segítésétől, ha az UNO ezt
a tettet a világhéke megzavará-
sának tekinti. Az arabok is
tudták ezt és azért halogatták,
majd többször megszegték a
fegyverszünet feltételeit is.

Azt a történeli tényt, miszerint
keresztény államok háborúiban
keresztény testvérek legyilkolá-
sára szövetségbe léptek török-
kel, pogánnyal és eretnekkel,
nem tagadhatja senki, aki világ-
történelmet tanul.

Azt sem tagadhatja senki,
hogy a keresztény államok azon
a címen, hogy nem avatkozhat-
nak a szuverén államok bel-
ügyeibe, szónéklül bürték a be-
fogadó országokban élő zsidók
lemészárlását különböző hazug
ürügy alatt. S így lesz ez ezen-
tul is, ha nem sikerül Izrael
országának független államként
való megalapítása.

A nagyvilág antiszemitái azért

nézik kárörömmel azt a had-
járatot, amelyet az arabok —
e sémifajú népek — faj-
rokonai ellen irtó szándékkal
viselnek. A hatályos zsidó gyű-
lölet csak a bolygó zsidó ellen
támadhat fel, akinek nincs sem
országa, sem hazája...

A keresztényi szeretettől át-
hatott vallásos népek elborzad-
nak arra a gondolatra, hogy a
keresztény szent helyek Izrael
országának fennhatósága alá
kerülnek. Hová lesz az a le-
genda, az a dogma, mely
szerint a zsidónak azért kell
bolyongania hazátlanul a földön,
mert nem fogadta el Jézus
istenségét, ha megalakul Izrael
országa és folytatja 2000 eszté-
endő után nemzeti létét? Bevin
bizik az arabokban. Az arabok
uralma nem fenyegetné ezt a
dogmát, melyben a protestáns
népek is nevelődtek.

A XI. században Orbán pápa
keresztes háborút hirdetett a
Szent Sír felszabadítására a
pogányok kezéből. Most ezek
a „pogányok” „szent háború”
indítanak a „szent város” ellen,
a nélkül, hogy a pápa inter-
dictum alá tenné a pogányokat
segítő keresztény népeket.

Oroszlánszívű Rikárd retten-
etes kegyetlenséggel irtotta a
Jeruzsálemet védő pogányokat,
Bevin szövetségesei, Anglia csai-
lósai, a pogányok pusztítják a
keresztények szent helyeit és
kiirtással fenyegetik Dávid ki-
rály nemzetségét, Izraelt, mely-
ből, az Evangélium genealógiája
szerint, származott Jézus.

De nem számít az érdekszütt
háborúkban semmiféle rokon-
ság! Hiszen az arabok és a
zsidók közös őse Ábrahám! Az ő a sírját, a Machpea-bar-
langot, Hebronban a hódítás
jogát az arabok őrzik és oda a
zsidókat nem engedték be.

Az arabok és izraeliták hábo-
ruja testvérháború, melyet a
keresztény Anglia szít. Ha pedig
arra gondolunk, hogy Angliában
sokan büszkélkednek azzal, hogy
ők Izrael elvesztett törzsének
utódai, akkor még jobban meg-
világosodik előttünk, mily kevés
szerepe van a faji teóriának a
gazdasági érdek gyakorlatában.

TÖBBEK KÉRÉSÉRE
augusztus 23-ától
férfi ing szabászati
tanfolyamot rendezünk.

Jelentkezés Ingkisluka, Szent-
királyi-u. 2. (Rákóczi-utnál)

**Spanyol,
angol, francia.
orosz
nyelvórák**

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. CONTACT porral írt polioakál garanciával, szobánként
30 Ft-tól, Kórházak, penzionok, szállodák karbantartása

SIRKÓ LÖWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

„A Zserbó” és a munkaszolgálatosok

A városligeti Gerbaud-pavilon lebontják. Érdekes lenne a pavilon regényét megírni. De nehogy a regény a ferencjózsefi „szép” napokról, Erzsébet királyné zenés szonáiról és a régi lovagok szépeiről szóljon. Van a Gerbaud-pavilon történetének olyan szomorú fejezele is, amelyről csak kevesen tudnak.

1943-ban a 100/10. munkásszázad őrmestere, amikor Erdélyből visszatértünk, így szólt: — Na fiuk, urak! lesztek, ezentúl a Zserbóban éltek!

Ezt a kijelentést nem nagyon értettük, de amikor odavezettek a Zserbó-pavillonhoz, láttuk szemétdomboszerű udvarát, üveghijas ablakait — kicsit megrettentünk, hogy ez lesz az új otthonunk, illetve szállásunk. Megdöbbenünk. De ez a megdöbbenés még jobban fokozódott, amikor bevezettek az alagsorban levő pincébe, ahol két vízcsap állt rendelkezésünkre mosakodás céljából és jónéhány patkány ijesztgetésül. Voltak, akik szállást csak itt kaptak. De ezzel Bajla őrmester nem sokat törődött. Inkább arra tanította a keretet, hogy minél keményebben bánjon velünk, minél cifrábban káromkodjék, az sem árt, ha télviz idején megsegényítésül egy-két embert nullás géppel lekopaszthatnak...

Innen mentünk ki Rákosszázad rendezőre dolgozni, már reggel hatkor és örültünk, ha este hálóká visszatérhetünk.

Decemberben, amikor már lecselt a hó és a hideget nem bírtuk, kériük a századparancsnokot, hogy melegebb szállást adjon részünkre.

Ennek eredménye az volt: Bajla őrmester néhány gazdagnak megengedte, hogy otthon lakjék, a szegények csak maradjanak ott tovább szenvedni. A gazdagoknak vacsorát főzött, a szegényeknek meg jó volt a délről megmaradt leves is.

Bizony éjjel vacogtunk valahányan, akik ott voltunk a hideg, köves padlón, de az őrmester a szomszéd meleg szobában tivornyázott, amelynek nyomait a zsidók rugásoktól nógatva surolták fényesre.

És, ha valaki történetű képet akar festeni a városligeti Gerbaud-pavillonról, akkor a káromkodásokon és itt felsoroltakon kívül ne csak erről írjon, hanem szője bele egy meghalt bajtársamnak azt a kérését is, hogy írjam meg egyszer: itt még imádkozni sem engedtek bennünket.

Milyen kár, hogy bajtársamnak nem mesélhetem el: az Ukrajnában vérekként viselkedő Bajla őrmestert azóta elérte az igazságszolgáltatás. Felakasztották.

A ligeti Gerbaud-pavillon és ezek az élmények kísértettek. Szekszárdi Molnár István

Oroszországból megérkezett és a Degobnál jelentkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Név:	Szül. év:	Szárad:	Láger:	Pontos cím:
Weisz József	1913	178/17	Archangelszk	Népliget-u. 5.
Kullkov József	1910		Ural	Bécs-u. 7.
Lichtenberg Pál	1916		Archangelszk	Labanc-u. 23.

A DEGOB információs osztályának (Budapest, Bethlen-tér 2. I. 26.) közlése

Újabb ingyenes átképző tanfolyamokat rendeznek

A hároméves terv keretében nagyszabású munkaerő-gazdálkodási programot dolgozott ki az építés- és közmuvelődési minisztérium. E program keretében egyrészt gondoskodnak az egyes termelési ágakban mutatkozó munkaerőhiány pótlásáról, másrészt lehetővé teszik, hogy az állami apparátus szükség esetén a közmuvelődési kereset nélkül maradt szellemi munkavállalók tanfolyamokon való átképzés útján megélhetéshez jussanak.

Az építés- és közmuvelődési minisztérium az illetékes szakminiszterrel egyetértésben a fővárosban és vidéken már eddig több ezer szellemi munkavállaló részére tette lehetővé földmérő, szövetkező, motorszerelői, háziipari, játékipari, textil stb. tanfolyamokkal az elhelyezkedést.

A hároméves terv második szakaszában az építés- és közmuvelődési minisztérium újabb ingyenes tanfolyamokat rendez az átképzés fokozása és meneti nagyobb arányú kiterjesztése érdekében. Jelentkezni lehet gyári, szerszámgépezői, lokomobil-gépezői, stabil-gépezői, gépkészítői, gőzkazán-fűtői, mozgófénykép-gépezői, vasöntő és formázó, ívhegesztő, lakatos, zománcipari, galvanotechnikai tanfolyamokra. Jelentkezni csak személyesen lehet a személyazonossági igazolvány felmutatásával, Budapest V., Nádor-u. 28., I. em., délelőttöként 9–1 óra között. Bővebb felvilágosítást is itt lehet kapni. A tanfolyamok ingyenesek. A vidékieknek maguknak kell elhelyezésről gondoskodni és ellátásról szintén maguk gondoskodnak.

Gyermekágy, gyermekbutor, játékaru **Vicánál!** Nagyatádi Szabó-utca 50.

JÓKARBAN LEVŐ vilnai saszi vennék privátitól. Dr. Berger, Dohány-u. 50.

Szőnyegek vétel — eladás
UNGAR Király-utca 14.
Rákóczi-út 42.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

H I R E K

— Orthodox vallásos félóra a Rádióban. Augusztus 17-én, 8 óra 30 perckor orthodox vallásos félórát közvetít a rádió a Studióból. Beszédet mond: Singer Jenő pesti rabbi. Fisch József pesti főkantor és a Kármán-utcai főtemplom énekkara szombati imádkozásokat ad elő. Speiser Márton feldolgozásában. Kisér Gottschall Jakab. Szólt énekel Kollmann Árpád.

— A prágai zsidó muzeumról egyik legutóbbi számunkban svájcból eredő cikket közöltünk. Ennek a cikknek kiegészítésül és helyesbítésül a muzeum egyik tisztviselője a következőkben értesít bennünket: Téves a cikknek az a megállapítása, hogy a muzeum rakáiraiban őrzött tárgyakat a németek vagy mások elvitték volna, ellenkezőleg, a megszállás alatt összegyűjtött valamennyi, kb. 200.000 tárgy teljes egészében megvan. Így a muzeum nemcsak Európa, de az egész világ legnagyobb zsidó muzeuma. A muzeum nagyságára jellemzőek még a következő adatok: Az 1946 júniusában megnyitott muzeumot az elmúlt két év alatt 100.000 személy látogatta, egyedül az elmúlt júliusban 13.000 látogatója volt, a legnagyobb látogatottság napján 2400 személy. A muzeum és azzal kapcsolatos könyvtár két háromemeletes épületet tölt meg, ezen kívül egy templom, egy kiállási épület és egy könyvtár tartozik hozzá. Öt tudományos, öt adminisztratív, hét raktári tisztviselő és nyolc egyéb alkalmazott foglalkoztat állandóan a prágai zsidó muzeum.

— Dávid Fischer hősi halála. Fischer Vilmos volt pesti rabbi és családja Tel Avívból mélyszégyen-fájdalommal és összetört szívvel közli barátaival és ismerőseivel, hogy drága fia, Dávid Fischer Borechát Jicchák ellen intézett nagy arab támadásban, a Hagana hősiességében elesett. Ezek ellen csak egy maroknyi zsidó csapat vette fel a harcot. Egy talpalatnyi földet sem adva fel, esett el a kivívt

győzelemben, július 15-én. Emléke a többi elesett hősszel együtt legyen áldott. Kihaltott vére hozzon engesztelést és békét Izrael földjének és népének. (Cím: Fischer Vilmos, Tel Aviv, 1306. Módinát Jiszrael.)

— A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja augusztus 16-i összejövetelén Péterfi Endre izraeli kiküldött tart előadást: „Most érkeztem Izraelből” címmel. (Füsti S.-u. 21/b., d. u. 6 óra.)

— Keresés. Alexander Weiss Philadelphiából keresi a HIAS szervezet után Sárosi Andrást 37 éves budapesti lakost, akinek felesége Diamant Rózsa. Jelentkezzen a HIAS hivatalában, Budapest, V., Géza-u. 3.

— A Maros-utcai mártírok emlékeztető. A Budai Chebra Kadisa a Maros-utcai kórházban, valamint ismeretlen helyen nyilas terrornak áldozatul esett mártírjai emlékére augusztus 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor emlékfelavatási gyászünnepélyt tart a Maros-utcai kórház aulájában. Utána az ünnepség résztvevői elzarándokolnak a külső Bécsi-ut (Óbudai) zsidó temetőbe.

— Herzl emlékünnepély Debrecenben. Támuz 20-án, Herzl halálának évfordulóján a debreceni zsidóság kegyelettel emlékezett meg a nagy zsidó államférfiről, a cionizmus nagy harcosáról, Herzl Tivadarról. Schwartz Ernő, az M. C. Sz. alelnökének vezetésével a dr. Weisz Miksa főrabbi nagyszabású emlékbeszéd keretében vázolta fel Herzl próféta álma a napjainkban újjászületett zsidó állam szemszögéből nézve. Kaszpi (Szilber) Vilmos főkantor megőrző El molé rachamimja után Berkovits László drámaíró előadott szavatait következtek. Az ünnepség a Hatikával ért véget.

HÁZVEZETŐNŐ vidékre magányos urhoz felvétel. Pallerné, VIII., Bezerédi-u. 6., II. 30.

IZLETES kóser házi koszt adok 4–5 személynek. Schwartz Lajosné, Paulay E.-u. 43. II. 10

ORTIL. KÓSER háztartás vezetésére házvezetőnőt keresek. „Lány van” jellegre kiadható.

JÓKEDELYŰ, megbízható Bécsi nő társalkodónak ajánlkozok. Jó referenciákkal. Jól főz. Báró Aczél-u. 2. II. 2.

Orthodox intézmény keres agilis directricet,

ki további munkában is segítkező, továbbá perlekt szakácsnőt, ki otthonon kákolálni képes. Diétás főzéshez érő előnyben. „Úgyes” jellegre a kiadható.

JÓ ELADÓT, ügyenkül keresek édesiparba. „Könnyű cikk” jellegre.

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szobát keresek jobb családnl. „Uriember” jellegre a kiadható.

— **Klein Károly halála.** Szomorú hír érkezett Izrael országból a miskolci orth. hitközséghez: meghalt Klein Károly hitoktató, a kiváló pedagógus. Klein Károly lefordította héberből magyarra Chajim Luzzato „Az élet ösvénye” című művét. „A gyermek bibliája” c. képeskönyve a zsidó hitoktatók népszerű műve volt. Irodalmi munkásságát folytatta, amikor 1946-ban kiadta édesatyjának, a szilágységi rabbinak nagyjelű munkáját „Ateret Slomó” címmel, amivel hasznos szolgálatot teljesített az egyedülmaradt özvegyek házasságának megkönynyítése terén: Klein Károly elhunyt a komoly vesztesége a Mizrahi mozgalomnak.

— **Halálozás.** Dr. Löw Antal ismert fővárosi ügyvéd, a nagyhirű Löw-család leszármazottja, 70 éves korában a napokban elhunyt. Tagja volt a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestületének, választmányának és lelkes támogatója volt minden igaz zsidó ügynek. Temetésén nagyszámú barátain kívül résztvettek a zsidó intézmények képviselői, köztük a Pesti Izraelita Hitközség képviselőtestületének képviselői és az előjáróság megbízásából dr. Szemere Samu. Linczky Bernát főkanor gyászéneke után dr. Salgó László körzeti rabbi búcsúztatta meleg szavakkal.

Bárony Ernő, a Blockner J. hirdetőiroda egyik vezetője, egy

A VAC HIREI

A VAC legyőzte a bajnokság II. helyén végzett WMK csapatát „Leccsós” csapatát.

Eredmény 2:1. Gólok 2:0.

Az első félidőben főképpen mindkét csapat aktív volt. A második félidőben a WMK sok lövőhelyzetet nyújtott, azaz, hogy a VAC védelme határozottan jól működött. Jól játszott: Dénes, Rostas, László és Kovács.

A VAC utolsó és vízidőlő műve után nap és hófőn három helyen szereztek sikeresen. Legelőször Ferő-áramlatoknál, az ottani S.E. és a MÁVAG-otól, igen rövid, mintegy 800 méter körvonal előtt, majd este villanyfőny mellett a Soproni Úszó Egyesület vízpartjánál, szombat a MÁVAG-gal együtt rendezett országos úszóversenyen.

Befejezőül augusztus 2-án a Csornai S.E. látta vendéglátó a két pesti csapatot. A versenydíjak nagyrészt a VAC utolsó vitták el. Ardi, Erdős Éva, Meszler István, Sperling György és Bittó Tamás révén. Sopronban a gyorsváltót és a VAC stafétát nyerte, míg a MÁVAG-gal kombinált vízpolócsapat megverte a vendéglátó soproniakat. A soproni hitközség, élén dr. Hollos Richárd (régai vezető) igen nagy szeretettel vendégül látta a vacsistákat, előadás előtt pedig a soproni templomban a Mártírok emléknapjánál rótták le hegyvidéki adójukat a vacsisták. Emelkezéskor dr. Hollos és Kaczi Imre tartottak.

Schulz Jenő cég

Órán-ékszerész (óránjavítás)
VII., Wesselényi-u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

Aranyműves és ékszerész
NÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁS!

érdemekben gazdag, hosszú munkás élet után, augusztus 6-án elhunyt. Fiuméből került 17 éves korában a Blockner Irodához, amelynek kiépítésében nagy szerepe volt. Önzellen egyetisége, szociális gondolkodásmódja mindenki szeretetét megnyerte. Több mint egy félévszázadot töltött a Blockner cég szolgálatában. Temetése nagy részvét mellett ment végbe a rákoskeresztúri zsidó temetőben. Schnürmacher Zoltán, a Bethlen-téri templom kántora gyászolta énekelt. Dr. Schwarcz Benjámin pesti rabbi méltatta Bárony Ernő érdemeit. A kollégák nevében Schwarcz Manó, a baráti kör nevében dr. Pető Ernő, a Hirdetési Irodák Egyesületének nevében pedig Vándor Sándor búcsúzott Bárony Ernőtől.

— **Csengerben megalakult a Magyar Cionista Szövetség helyi csoportja.** Elnök: *Leichtmann Gábor*, titkár: *Schöner Sándor*, ügyvezető: *Friedmann Lajos*.

— **Jiddis dalok a rádióban.** Augusztus 9-én Budapest I. hullámhosszán Schnürmacher Zoltán, a Bethlen-téri templom főkanora énekelt a rádióban. Műsorán jiddis dalok szerepeltek, melyeket igaz művészettel adott elő.

— **Eljegyzés.** Weinstock Gizella és Reichmann Ernő Hajdudorogon eljegyezték egymást.

— **Bieskei Jenő: Gyakorlati számtan c. könyve ismét kapható.** Azért mondjuk, hogy „ismét”, mert az első kiadás 6000 példányszáma rövid idő alatt teljesen elfogyott. Ez a tény bizonyítja, hogy a gyakorlati élet követelményeit mennyire kielégíti. Nemcsak a tanulni vágyó felnőtt munkásság, hanem az új „általános iskola” tanulói és a középiskola ifjúsága is megtalálja benne azt a biztos, világos és egyszerű célszerűséget, amivel számolási tanulmányait megkapcsolhatja. Bieskei könyvében nemcsak a tanulástól annyira elcsúszott, úgynevezett tudományos fejtűs ösvéket, levezetéseket, hanem kérdésekben és feladatokban példákban bizonyít és az „egyszerű” fogalmaitól a történeten át lépcsőzetesen haladva egyszerű vonalvezetéssel jut el a tanuló a hármasszabályokhoz és a gyakorlati élet minden terén szükséges számolási és számlázási tudáshoz. A „Népszerű Művelési Könyvek” kiadása érdekében munkát végzett a mű kiadásában előkészítő és szerkesztésben a Bieskei: Sándor. Töredékben és Betűszámlán mellékelt méltó helyet foglal el a Gyakorlati számtan.

— **Hitélet Ujkécskén.** Dr. Schindler József kecskeméti főrabbi augusztus 6-án, a péntek esti istentisztelet keretében ismertette fősó bőv jelentőségét. Szombaton délután sálós szünet keretében szépen felépített Szentírás-magyarazatot tartott.

36 éves önálló textilkereskedő

Pestre vagy vidékre benősülne. Válaszokat „Segítő élettárs” jellegére a kiadóba kér.

HAZIASAN nevelt
ügyvéd árvája
férjhez menne

jól szituált uniomborbez, 40 évig. Lehet vidéki is. „Anikó” jellegére a kiadóba.

ZSIDÓ URÍKÖRÖK legmegbízhatóbb házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdősor 8. fszt. 2.
Telefon: 221-349.

Csinosnak mondott,

39 éves intelligens özvegyasszony, harmineczes forint készpénzzel, berendezett főbérleti lakással, ingaállomással, férjhezmenne komoly intelligens tiszteltetésű urhoz, 43-50-ig. „Információképes” jellegre.

MEGNÖSÜLNE 28 éves, vidéki, intelligens, csinos textíles, kinek ingaállama is van. Csinos, intelligens, 20-25-ig, némi hozománygyal rendelkezők „jelentkezőnek”. „Egyedül vagyok 72” jellegre.

Iparos

nősülne 30-ig.

„Lehetőleg asszony” jellegére a kiadóba.

67 ÉVES VAGYOK, benősülnék nagyobb vagy kisebb életképes úzotható. Főbérleti lakásom, jó állásom és nyugdíjam van. Csak közreműködéssel „Szervező” jellegére a kiadóba.

KÜLFÖLDÖN élő tanár

feleségül venne

Ötvenig szolid, intelligens, jól szituált hölgyet. „Baldogság 67” jellegére kiadóba.

Társaságok legdiszkrétebb házasságközvetítő, **Doktorné**

Király-u. 67. I. 3 Telefon: 421-930

NŐI SZABÓNÓ 4 szobás elégánsan berendezett főbérleti lakásával férjhez menne 60 év körüli úri emberhez, esetleg hasonló szakmájához. „Megbecsülés” jellege.

UTOLSÓÉVES orvostanhallgató nősülne. Olyan nők levelét kéri, 32 éves korig, akik tanulmányai befejezéséhez anyagiakban segíteni tudják. „Érdemes” jellegére.

FÉRJHEZMENNE 50 éves, nagyon szegény özvegyasszony. Nincs otthonom. „Jó háziasasszony, kedélyes feleség” jellege. a főkiadóba.

Amerikából érkezett

Igen csinos magyar zsidó lány, foglalkozása: varrónő.

férjhezmenne

35-42 év közötti anyanyűves, szűcs, főképezőműves, vegyész vagy gépész-munkálós, aki házasságkötés után vele együtt kívándorolhat. Fényképes levelet „Amerikai áhampolár” jellegre kiadóba.

A zsinagóga naptára

Augusztus 12, csütörtök: Áv 7, péntek: 8, szombat: 9, vasárnap: 10 (Tisó-Bőv), hétfő: 11, kedd: 12, szerda: 13, csütörtök: 14.

Szombaton, augusztus 14-én heil szidra: Dövérim, háftóra: Jesaja I, 1-27.

Imaldók:

Ima- házak	Pén- tök		Szombat		Hétköm- nap	
	este	reggel	este	reggel	este	reggel
Dobány	1/8	7/15	10	6	3/9	7/14
Rumbach	3/48	7	10	6	3/49	7/14
Bethlen	1/48	7	10	6	3/49	7/14
Csáky	1/28	7	10	6	3/49	7/14
Dózsa	1/28	7	10	6	3/49	7/14
Nagyfuv.	1/28	8	—	6	3/49	7/14
Páva	1/28	9	—	6	3/49	7/14
Zugló	1/28	7	10	6	3/49	7/14
Füüvárh.	—	—	—	—	—	—
Leányvár.	—	—	—	—	—	—
Aggokh.	3/48	7	10	6	3/49	7/14

Péntek esti gyertyagyújtás:
7 óra 42 perckor.

Budai Istentiszteletek: 1948
auguszt. 13., péntek este 7 órakor (Sabbat Chazon); augusztus 14., szombaton d. e. 1/21 órakor; augusztus 14., szombaton d. u. Mincha 3/48 órakor Maariv ima: Echa (Siralmak könyve); augusztus 15., Tisa beav reggel 3/47 órakor tóraolvasás, Kinot Mincha: este 8 órakor, tóraolvasás, Máárv. Hétköznap reggel 1/48 órakor (tóraolvasás napokon 7 órakor) este 8 órakor; este XI., Váli-ut 6. a. 1/48 órakor. A II., Torockó-u. 6.b. a. imaházban szombaton reggel 1/29 órakor. — **Istentiszteletek helye:** III., Kunfi Zsigmond-u. 49., XI., Boesky-ut 37., II., Torockó-u. 6.b. (csak péntek este és szombat), II., Fő-u. 12. a. (csak péntek este).

Óbudai Istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 1/28 óra, szombaton délelőtti 9 órakor.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓ SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930.
Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODAJA

Felolós szerkesztő és felolós kiadó:
ROZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hónapra 5 Ft, negyedévre 15 Ft, félévre 30 Ft, egész évre 60 Ft. Külföldre: 1 hónapra 7 Ft. Postalakárépénziári csekk-számla: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műm-
lézet kárforgatóján.
Budapest. VI., Aradi-utca 8.
Felolós vezető: Elías Ferenc.